ВЫДАННЕ АСВЕТНІКАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Настаўніцкая газета

Выходзіць з 20 снежня 1945 года

№ 26(5208)
Субота, 3 сакавіка 2001 года

Кошт у розніцу — 49 руб.

Падрабязнасці для "НГ"

Завітайце, калі ласка, на выставу

З 13 па 23 сакавіка ў Навукова-метадычным цэнтры вучэбнай кнігі і сродкаў навучання Міністэрства адукацыі будзе праводзіцца IV Рэспубліканская навукова-метадычная выстава літаратуры і матэрыялаў з педагагічнага вопыту, прысвечаная псіхолага-педагагічным аспектам выхаваўчага працэсу ў святле Канцэпцыі выхавання дзяцей і моладзі ў нашай краіне.

Для лабараторыі выхаваўчай работы з дзецьмі і моладдзю Навукова-метадычнага цэнтра вучэбнай кнігі і сродкаў навучання стала традыцыяй правядзенне штогадовай выставы, якая прадстаўляе матэрыялы па розных напрамках выхаваўчай работы. Пра патэнцыял гэтай выставы і пра цікавасць педагогаў краіны да яе сведчыць тое, што калі на І Рэспубліканскай выставе былі паказаны літаратура, выдадзеная названым цэнтрам і сіламі ВНУ, а таксама метадычныя матэрыялы ўсіх тыпаў навучальных устаноў па шырокім спектры праблем выхавання, то наступныя выставы сталі тэматычнымі. III Рэспубліканская выстава літаратуры па праблемах выхавання дзяцей і навучэнцаў была прысвечана пытанням фарміравання здаровага ладу жыцця маладога пакалення, дзіцячага руху ў Рэспубліцы Беларусь на мяжы стагоддзяў, узаемаадносін дзяржаўных навучальна-выхаваўчых устаноў з рэлігійнымі арганізацыямі і процідзеяння дэструктыўным сектам, навукова-метадычнага забеспячэння рэалізацыі Закона Рэспублікі Беларусь "Аб правах дзіцяці".

Да ўдзелу ў сёлетняй выставе запрашаюцца прадстаўнікі ўпраўленняў адукацыі аблвыканкамаў і Мінгарвыканкама, абласных (Мінскага гарадскога) інстытутаў павышэння кваліфікацыі работнікаў адукацыі, вышэйшых навучальных, сярэдніх спецыяльных, прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў, агульнаадукацыйных школ, пазашкольных устаноў, устаноў адукацыі рэспубліканскага падначалення, а таксама устаноў адукацыі, якія падпарадкоўваюцца галіновым міністэрствам (культуры, сувязі і г.д.).

На пасяджэнні "круглага стала", якое адбудзецца 20 сакавіка 2001 года, будуць абмеркаваны пытанні арганізацыі псіхапрафілактычнай работы з навучэнцамі і каардынацыі работы педагога і школьнага псіхолага ў аказанні псіхолага-педагагічнай дапамогі выхаванцам у адукацыйна-выхаваўчым працэсе.

У пасяджэнні прымуць удзел прадстаўнікі псіхалагічнай навукі Рэспублікі Беларусь і практычныя псіхолагі ўстаноў адукацыі.

Надзея ФІЛІМОНАВА,
метадыст Навукова-метадычнага цэнтра вучэбнай кнігі і сродкаў навучання.

Пра што б хацелася сказаць на II з'ездзе настаўнікаў Рэспублікі Беларусь

"Аж дух захапіла"

Штовечар па тэлебачанні дэманструюцца амерыканскія баевікі, дэтэктывы або трылеры. Галоўны герой, як правіла, — гэта нейкі супермэн, звышчалавек, для якога не існуе ніякіх перашкод для дасягнення адзінай мэты — вырваць нейкім чынам грошы і стаць мільянерам, бо за душой і ў душы яго — пустата. Дзеля гэтага "герой", не міргнуўшы вокам, забівае, падманвае, уступае ў шматлікія полавыя сувязі з рознымі жанчынамі, украдае чужую аўтамашыну, на шалёнай хуткасці пралятае праз шкляны будынак, знішчае, трушчыць ўсё на сваім шляху. Яго рэлігія, яго бог — гэта долар. Усё астатняе значэння не мае. Таму што свет, у якім ён жыве, прызнае толькі адну каштоўнасць — грошы. І калі ў кагосьці іх шмат, перад ім здымаюць капялюш. Ён паважаны чалавек. Для вызначэння грамадскай каштоўнасці асобы існуе толькі адна мерка: колькі каштуе гэтая асоба, г.зн. колькі ў яе грошай, які яна мае капітал.

Чамусьці ўспомніліся далёкія пяцідзесятыя гады, калі на вёсцы, у вялікай хаце, дэманстравалі прывезеныя з райцэнтра кінафільмы. І як кінамеханік, які дэманстраваў кінастужку, стаяў каля кінаапаратуры і не прапускаў ніводнага кадра, каб не закрыць яго рукою, калі там героі фільма імкнуліся пацалаваць адзін другога. Нельга было, каб дзеці бачылі такое, звычайна апраўдваўся ён перад дарослымі гледачамі. І ўсе паслухмяна згаджаліся, бо побач былі дзеці, падлеткі.

Пасля прагляду аднаго з сучасных баевікаў на другі дзень у класе з дзевяцікласнікамі вяду гутарку, як яны ставяцца да прагледжанага. "Добра, — адказваюць яны, — вельмі цікавы фільм. Аж дух захоплівае! А герой — мужык што трэба! Герой смелы, усіх перамог, свайго дабіўся..."

Што ж да "цікавасці" фільма і таго, што "захоплівае дух" у падлеткаў (ды чаго грахі ўтойваць, і ў некаторых дарослых), то гэта аспрэчваць не даводзіцца. Заходнія вытворцы фільмаў даўно дасканала авалодалі сакрэтамі, як прыцягнуць гледача. Каму ў юнацтве не хочацца быць дужым, моцным, здольным, умелым? Менавіта такімі перад гледачамі паўстаюць галоўныя героі замежных фільмаў. Але разам з тым гэта людзі, якія топчуць нагамі элементарныя нормы маралі, для якіх няма нічога святога.

І таму я задаю вучням заканамерныя пытанні для роздуму. Што будзе з чалавецтвам, калі кожны стане паводзіць сябе такім жа чынам, як героі заходніх фільмаў? Як стасуюцца ўчынкі гэтых людзей, напрыклад, з нормамі хрысціянскай маралі?

Успомнім Запаветы Ісуса Хрыста: не забі, не ўкрадзі, не падмані, палюбі бліжняга свайго як самога сябе, і г.д. Паразважаем над тым, якім стане жыццё на планеце, калі ўсе стануць паступаць па воўчых законах нажывы? І няўзброеным вокам бачна, што імкненне стаць багатым шляхам гвалту, падману, нават забойства ўступае ў яўныя супярэчнасці з Запаветамі Бога, з нормамі чалавечай маралі. Вучні спрачаюцца, з многім згаджаюцца. Але ж многія бацькі і нават настаўнікі сёння разводзяць рукамі: а што тут, маўляў, зробіш супраць такіх магутных сродкаў уздзеяння на чалавека, як тэлебачанне, кіно, відэа?

Але і пасіўна назіраць, як гэтыя сродкі калечаць душы не толькі юных нашых грамадзян, але і дарослых, нельга. Ад настаўніка, бацькоў сёння патрабуецца сістэматычная, карпатлівая растлумачальная работа, асабліва сярод падрастаючага пакалення. Мы не маем права дапусціць, каб сённяшнія юнакі і дзяўчаты выраслі гвалтаўнікамі, забойцамі, рабаўнікамі, каб і іх "богам", мэтай жыцця стаў долар, багацце любой цаной. Задумаемся над тым, што чакае наша грамадства, калі такія, з дазволу сказаць, "каштоўнасці" возьмуць верх у розумах людзей і ў першую чаргу дзяцей.

Дарэчы, на тым жа самым Захадзе дэманстрацыя тых фільмаў, што патокам хлынулі на наш экран, даўно знаходзіцца пад забаронай. Там грамадства ўжо ўсвядоміла велізарную небяспеку прапаганды гвалту, прыняты адпаведныя законы. Чаму маўчаць нашы беларускія заканадаўцы? Можа новы састаў нашых выбраннікаў у парламенце скажа сваё слова? І чым хутчэй, тым лепш будзе. Інакш усё цяжэй будзе ўтаймоўваць распаўсюджаную злачыннасць, якая ўсё больш павялічваецца. А што будзе ў бліжэйшыя гады, калі выхаваныя на ідэалах нажывы і гвалту сённяшнія падлеткі стануць дарослымі, калі яны стануць кіраўнікамі, бацькамі, прадпрымальнікамі, проста работнікамі? Ці маем мы права сёння назіраць за гэтым раўнадушна?

Анатоль КАШЭВІЧ,
ветэран педагагічнай працы, выдатнік асветы.

Заўтра — Дзень міліцыі

Пасля заканчэння Гомельскага дзяржаўнага універсітэта імя Ф.Скарыны Галіна Макаранка па размеркаванні пачынала педагагічную дзейнасць у адной са школ Рагачова. Але адбыўся жыццёвы паварот — работу давялося змяніць. З такімі ж падлеткамі, як і ў школе, працуе і зараз, толькі з больш цяжкімі. Прызвычаілася яна і да міліцэйскай формы з лейтэнанцкімі пагонамі.

Работа, паводле прызнання Галіны, ёй падабаецца. І вучоба ў спецыяльнай школе міліцыі, якую заканчвае, таксама.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БЕЛТА.

Ліст у рэдакцыю

Хочацца апраўдаць спадзяванні

Паважаная рэдакцыя "Настаўніцкай газеты"! Хачу падзякаваць вам за вашу працу. Газета ваша — змястоўная і цікавая.

Мяне завуць Вольга Пятроўна Дуброўская. Мне 20 год. Я нарадзілася на Кругляншчыне, у вёсцы Шапялевічы. Тут прайшлі мае дзіцячыя гады. З дзяцінства я марыла стаць настаўніцай, таму, калі скончыла школу, паступіла ў Горацкае педвучылішча. Пасля заканчэння вучылішча мяне накіравалі на працу ў маю родную Шапялевіцкую школу.

Я працую першы год. Ніколі не думала, што праца настаўніка такая складаная і адказная. Працу ў школе прыходзіцца сумяшчаць з навучаннем, або, дакладней кажучы, самаадукацыяй. Я з'яўляюся студэнткай-завочніцай Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя М.Танка. Увесь вольны час (а яго не так ужо шмат) ідзе на падрыхтоўку да залікаў і экзаменаў.

Я не ведаю, як бы склаўся мой лёс, калі б трапіла ў іншую школу. У нас цудоўны педагагічны калектыў.

Нягледзячы на тое, што ўсе настаўнікі калісьці вучылі мяне, зараз да мяне ставяцца як да роўнай. А я чамусьці ніяк не магу прывыкнуць да таго, што да мяне звяртаюцца на "Вы" і называюць Вольгай Пятроўнай.

Калі ўзнікаюць якія-небудзь пытанні, мне заўсёды дапамогуць, параяць, падтрымаюць.

Я так удзячна калегам за гэта! Мне вельмі хочацца апраўдаць іх спадзяванні і надзеі.

Вольга ДУБРОЎСКАЯ,
настаўніца.

Урад прыняў пастанову аб павышэнні мінімальнай заработнай платы і тарыфнай стаўкі першага разраду

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь прыняў пастанову "Аб удасканаленні аплаты працы работнікаў арганізацый, якія фінансуюцца з бюджэту і карыстаюцца дзяржаўнымі датацыямі".

У мэтах далейшага ўдасканалення аплаты працы гэтай катэгорыі работнікаў урад устанавіў з 1 сакавіка 2001 года мінімальную заработную плату ў памеры 5700 рублёў, тарыфную стаўку першага разраду для аплаты працы работнікаў арганізацый, якія фінансуюцца з бюджэту і карыстаюцца датацыямі, у памеры 11.500 рублёў. Штомесячныя даплаты да тарыфных ставак (акладаў) работнікаў гэтых арганізацый, якія тарыфікуюцца 1 — 11 разрадамі, устаноўлены ў межах 11.000 — 1000 рублёў.

Міністэрству працы даручана "з 1 сакавіка 2001 года ўвесці ў дзеянне 27-разрадную Адзіную тарыфную сетку работнікаў Рэспублікі Беларусь з суадносінамі тарыфных каэфіцыентаў 27 і 1 разрадаў 7,84:1".

Пастановай урада з 1 сакавіка 2001 года ў 1,6 раза павялічаны ўстаноўленыя да гэтай даты "дапамогі па беспрацоўю і стыпендыі грамадзянам, якія праходзяць прафесійнае навучанне па накіраванню органаў дзяржаўнай службы занятасці". Да 1616 рублёў павышаны памер грашовай кампенсацыі "грамадзянам, якія атрымліваюць дапамогі па беспрацоўю і стыпендыі пры праходжанні прафесійнага навучання па накіраванню органаў дзяржаўнай службы занятасці".

Поўны тэкст пастановы будзе апублікаваны ў рэспубліканскім друку.

БЕЛТА.

Навіны

Праблемы і іх вырашэнне

Сёння амаль кожны трэці вучань пачатковых класаў нашай краіны знаёміцца з замежнай мовай.

Горш ідзе справа з інфарматызацыяй школ. І прычына не толькі ў недахопе камп'ютэраў. Неабходна стварыць уласны беларускі банк даных, так званую сетку Белнет.

У сістэме прафтэхадукацыі таксама адбываюцца змены. Моладзь будзе атрымліваць прафесію і адукацыю з 2010 года не ў ПТВ і тэхнікумах, а ў прафесійных каледжах і ліцэях.

Дванаццацігадовае навучанне

У многіх украінскіх школах з 1 верасня 2000 года пачало ўкараняцца 12-гадовае навучанне. Сёлета падобная рэформа распачнецца і ў Расіі. А Беларусь ужо з 1998 года вучыць дзяцей па-новаму.

У нашай краіне зараз створана 19 эксперыментальных пляцовак. Вядома, што рэформа ахапіла толькі тых, хто нарадзіўся пасля 1992 года. Яны вучацца па новым плане і скончаць 12 класаў.

Навуковыя распрацоўкі школьнікаў

Сур'ёзныя не па ўзросце навуковыя распрацоўкі прадставілі на V біёлага-экалагічны конкурс школьніцы з Гомельшчыны Вікторыя Сянько і Вольга Хурсевіч. Адны толькі назвы вучнёўскіх дакладаў прыемна здзівілі вучоных.

Так, Вікторыя Сянько сваю работу прысвяціла вывучэнню відавога багацця лугавога фітацэнозу, а Вольга Хурсевіч з агранамічнай дакладнасцю даказала ўплыў тэрмінаў сяўбы на ўраджайнасць проса. Абедзве школьніцы атрымалі дыпломы і былі ўзнагароджаны падручнікамі.

За здаровы лад жыцця

У Ваўкавыску завяршыўся конкурс дзіцячых малюнкаў "Мы за здаровы лад жыцця" і плакатаў "Мы супраць СНІДу".

Арганізатарамі гэтага мерапрыемства выступілі маладзёжны цэнтр даверу разам з аддзелам па справах моладзі Ваўкавыскага райвыканкама.

Лепшыя работы ўдзельнікаў конкурсу былі адабраны для выставы ў кінатэатры "Юнацтва".

Атруціліся адпрацаванымі газамі

18 вучняў розных класаў расонскай сярэдняй школы № 1 у гэты аўторак былі змешчаны ў бальніцу. Школьнікі атрымалі атручэнне.

Гэта адбылося раніцай, калі вучняў везлі на аўтобусе ў гарадскі пасёлак Рось. Машынай кіраваў шафёр племзавода "Рось". З-за няспраўнай сістэмы выпуску адпрацаваных газаў 18 вучняў, а ўсяго ў салоне аўтобуса знаходзілася 47 школьнікаў, атрымалі атручэнне і былі змешчаны ў бальніцу. На шчасце, астатнія пасажыры адчуваюць сябе нармальна.

Казімір ЮРОЙЦЬ.

Віншуем!

Барысу Васільевічу Стральцову — 75!

Споўнілася 75 гадоў даўняму аўтару "Настаўніцкай газеты", прафесару факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага універсітэта, доктару філалагічных навук Барысу Васільевічу Стральцову.

Чытачы памятаюць праблемныя артыкулы, грунтоўныя журналісцкія расследаванні, цікавыя нарысы і другія арыгінальныя матэрыялы Барыса Стральцова. Па яго падручніках ужо некалькі дзесяцігоддзяў вучацца студэнты-журналісты.

Шаноўны Барыс Васільевіч! Жадаем Вам моцнага здароўя, натхнення ў працы, утульнасці і цяпла ў Вашым доме і, канешне ж, удзячных студэнтаў і чытачоў.

Паважаныя настаўнікі!

Прыйшоў час падумаць пра падпіску на "Настаўніцкую газету" на другі квартал 2001 года.
На старонках сваёй газеты вы прачытаеце:

- пра вопыт настаўнікаў і педагагічных калектываў, эфектыўнасць якога праверана практыкай;
- пра новыя адукацыйныя тэхналогіі;
- пра дзейнасць школ па пераўладкаванні навучальна-выхаваўчага працэсу ў адпаведнасці з патрабаваннямі рэформы.

Вы можаце атрымаць кваліфікаваныя кансультацыі спецыялістаў па разнастайных пытаннях школьнага жыцця.

Ваша газета прадаставіць свае старонкі для дыскусій па вострых праблемах педагогікі, арганізацыі і змесце агульнаадукацыйнай, прафесійнай і вышэйшай адукацыі.

Паспяшайцеся падпісацца на "Настаўніцкую газету", бо ў рознічны продаж яна паступае ў абмежаванай колькасці экзэмпляраў.

Аформіць падпіску вы можаце са сродкаў, якія выдзяляюцца вам на набыццё метадычнай літаратуры.

Падпісны кошт на квартал для індывідуальных падпісчыкаў — 1650 рублёў, па ведамаснай падпісцы — 3555 рублёў.

Ваша газета заўсёды з вамі!

Ф. РД-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету / часопіс ________ індэкс выдання

Настаўніцкая газета
(назва выдання) — Колькасць камплектаў ____

На **2001** год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды ________ (паштовы індэкс) ________ (адрас)

Каму ________ (прозвішча, ініцыялы)

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТАЧКА

ПВ	месца	літар

на газету / часопіс ________ індэкс выдання

Настаўніцкая газета
(назва выдання)

Кошт	падпіскі	руб.____	Колькасць камплектаў	
	пераадрасоўкі	руб.____		

На **2001** год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды ________ (паштовы індэкс) ________ (адрас)

Каму ________ (прозвішча, ініцыялы)

Парламент і школа

Шляхам узгодненых дзеянняў

За апошнія 10 гадоў у Рэспубліцы Беларусь адбыліся істотныя змяненні, якія закранулі і сістэму адукацыі. Па-першае, з'явіліся навучальныя ўстановы новага тыпу: гімназіі, ліцэі, вышэйшыя прафесійныя вучылішчы, вышэйшыя каледжы, акадэміі. Пашыралася сетка прыватных адукацыйных устаноў, работа якіх цалкам будуецца на платнай форме навучання. Такая форма існуе і ў дзяржаўных навучальных установах. Па-другое, у сістэме вышэйшай адукацыі з'явіліся такія структуры, як бакалаўрыят і магістратура, якія патрабуюць новай заканадаўчай базы. Па-трэцяе, у краіне ажыццяўляецца рэформа агульнаадукацыйнай школы. Вядзецца актыўная работа па фарміраванні адзінай адукацыйнай прасторы і уніфікацыі заканадаўства ў галіне адукацыі ў рамках Саюза Беларусі і Расіі, Садружнасці Незалежных Дзяржаў.

А паколькі ў дзеючым Законе "Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь", прынятым яшчэ ў 1991 годзе, якія-небудзь палажэнні аб гэтым адсутнічаюць, то і наспела неабходнасць унясення ў яго змяненняў і дапаўненняў.

Нацыянальным цэнтрам законапраектнай дзейнасці з прыцягненнем спецыялістаў Міністэрства адукацыі распрацаваны праект новага закона, які сёння абмяркоўваецца і які ў красавіку мінулага года паступіў у Палату прадстаўнікоў ад Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Праект ужо разглядаўся Камісіяй па адукацыі Палаты прадстаўнікоў першага склікання. Былым дэпутатам не ўдалося што-небудзь змяніць у ім да пачатку выбараў, і па гэтай прычыне ў нашу камісію ў яе новым складзе праект закона быў перададзены ў аўтарскай рэдакцыі суб'екта, без змяненняў.

Работу над законапраектам пачалі, як кажуць, з чыстага ліста. Было праведзена параўнанне дзеючага закона, праекта, які прапануецца, законаў аб адукацыі Расійскай Федэрацыі, іншых дзяржаў, каб не толькі не дапусціць і надалей пагаршэння становішча ў нашай галіне, а, наадварот, стварыць заканадаўчую базу для развіцця адукацыі, вывядзення яе на новы, больш высокі ўзровень.

Работа над праектам закона праходзіць не толькі ў нашай камісіі. Да яе падключыліся дэпутаты іншых пастаянных камісій, асабліва тыя, чыя дзейнасць у мінулым непасрэдна датычылася сістэмы адукацыі.

Спачатку, пасля дэталёвага азнаямлення з гэтым праектам, многія з членаў камісіі прытрымліваліся думкі, што праект трэба адхіліць, бо прыняцце яго ў тым выглядзе, у якім ён пададзены, можа прывесці да пагаршэння нават сённяшняга, далёка не лепшага становішча ў сферы адукацыі, асабліва яго так званага сацыяльнага блока.

Аднак пасля разважанняў і спрэчак мы вырашылі вынесці яго на першае чытанне ў Палату прадстаўнікоў і паралельна весці работу ў камісіі па яго ўдасканаленні. У чым мы бачым гэта ўдасканаленне?

Па-першае, любое змяненне, што ўносіцца ў заканадаўства, не павінна пагаршаць дзеючае, а, наадварот, па магчымасці павінна быць бліжэй да жыцця, абараняць правы работнікаў той ці іншай сферы. Па-другое, праекту ўласціва дэкларатыўнасць, у ім шмат палажэнняў, якія ні да чаго не абавязваюць. І, па-трэцяе, ён вельмі грувасткі паводле аб'ёму. Усё гэта патрабуе вялікай дапрацоўкі, і мы ўжо шмат зрабілі ў гэтым плане.

Створана рабочая група па падрыхтоўцы праекта да першага чытання, у склад якой уключаны дэпутаты, прадстаўнікі Міністэрства адукацыі, грамадскіх арганізацый, у тым ліку галіновага прафсаюза. Гэтая група займаецца сістэматызацыяй і аналізам усіх заўваг і прапаноў, якія паступілі і працягваюць паступаць у камісію. На дадзены момант іх назбіралася ўжо больш за сотню. Пішуць кіраўнікі навучальных устаноў, педагагічныя калектывы, студэнты і школьнікі, нават людзі, работа якіх непасрэдна з адукацыяй не звязана. Гэта гаворыць пра найвышэйшую цікавасць да закона, пра яго важнасць для ўсяго нашага грамадства.

Але нашы намаганні могуць быць марнымі, калі мы не вызначымся з тымі найважнейшымі артыкуламі, якія рэгулююць усю функцыянальную частку адукацыі. На наш погляд, ёсць некалькі такіх ключавых артыкулаў — гэта пацвярджае і змест атрыманых камісіяй лістоў. Назаву іх: артыкул 1, які рэгулюе ўзаемаадносіны ўстаноў адукацыі і рэлігійных арганізацый; артыкулы 3, 5, у якім закранаецца праблема мовы навучання ў Рэспубліцы Беларусь; артыкул 70, прысвечаны дзяржаўным гарантыям, правам педагагічных работнікаў; і артыкул 72, які датычыцца фінансавання галіны ўвогуле.

У сваёй рабоце мы ўлічылі горкі вопыт нашых папярэднікаў — дэпутатаў, таму абралі не сілавыя метады ціску, а пошук правільных рашэнняў шляхам узгодненых дзеянняў, якія базіруюцца на Канстытуцыі і дзеючым заканадаўстве.

Зусім нядаўна на базе Еўрапейскага гуманітарнага універсітэта прайшла сустрэча з Мітрапалітам Філарэтам, прадстаўнікамі праваслаўнай царквы і выкладчыкамі тэалагічнага факультэта, дзе адбыўся абмен думкамі наконт узаемаадносінаў школы і рэлігійных арганізацый. Таксама, як і вы, паважаныя педагогі-практыкі, мы б хацелі, каб узровень выхаванасці дзяцей і моладзі быў на парадак вышэй. Вялікую дапамогу ў гэтым магла б аказаць царква. Нельга больш заплюшчваць вочы на дзейнасць у нашай краіне дэструктыўных рэлігійных сектаў. Але і паспешлівых рашэнняў мы таксама прыняць не можам. На наш погляд, гэтае пытанне патрабуе вельмі сур'ёзнага вывучэння і абмеркавання, выпрацоўкі правільнага падыходу з боку дзяржавы і яе ідэалогіі, а не толькі праваслаўнай царквы. Толькі такім шляхам, зыходзячы з Канстытуцыі, мы зможам знайсці аптымальны варыянт.

Што да мовы навучання і выхавання, то мы абапіраемся на дзеючы Закон "Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь", але адначасова шукаем спосабы ўзмацнення ў нашым Законе дзяржаўнай прыярытэтнай падтрымкі беларускай мовы, без асаблівага нагнятання пачуццяў вакол гэтай праблемы.

Ужо на пачатку года адбыліся два вельмі важныя пасяджэнні нашай камісіі, на якія запрашаліся прадстаўнікі міністэрстваў працы, эканомікі і фінансаў. На іх узнімаліся праблемы пошуку фінансавых сродкаў для галіны адукацыі. З нашага боку былі прапанаваны свае варыянты фармулёвак спрэчных артыкулаў. Асноўная ідэя наступная: прыярытэт камісіі — гэта абарона і падтрымка педагагічных работнікаў і ўсёй нашай найважнейшай галіны ўвогуле. Ад гэтай пазіцыі камісія адддаляцца не будзе ні пры якіх абставінах, бо мы выразна ўяўляем, што без экстраннага прыняцця дзейсных мер, у тым ліку і на заканадаўчым узроўні, праз некаторы час нам давядзецца будаваць сістэму адукацыі з нуля.

Мы бачым, як упаў і працягвае падаць прэстыж настаўніцкай працы. У школах працуюць больш за 20 працэнтаў педагогаў пенсійнага і перадпенсійнага ўзросту. Разам з тым 40 працэнтаў выпускнікоў педагагічных ВНУ не даязджаюць да месца размеркавання ці працы, бо там іх чакае жабрацкая зарплата і адсутнасць нават малых перспектыў, спадзяванняў на жыллё. Настаўнікі маюць па паўтары, дзве, а то і больш ставак, але не для таго, каб жыць у раскошы, а каб элементарна выжыць. Разбураюцца будынкі школ, а іх капітальны рамонт і прыбудовы вядуцца ад 9 да 12 гадоў. Практычна няма наглядных дапаможнікаў. Таму камісія і прапанавала ўключыць у праект закона палажэнне, якое б вярнула сацыяльныя гарантыі сельскім настаўнікам, а менавіта — кампенсацыю аплаты жылплошчы, ацяплення і асвятлення па пэўных нарматывах, бо лічым, што гэта будзе спрыяць замацаванню педагагічных кадраў на вёсцы. І грошай для гэтага, паводле нашых разлікаў, патрабуецца не так ужо і шмат.

Мы будзем настойваць на тым, каб заработная плата педагагічных работнікаў была не ніжэйшай за заработную плату работнікаў прамысловасці, а прафесарска-выкладчыкаму саставу — не менш чым у паўтара раза вышэй за гэты ўзровень, і каб гэта было замацавана законам. Усведамляючы складанасць эканамічнай сітуацыі ў нашай краіне, мы не патрабуем неадкладнага выдзялення грашовых сродкаў на адукацыю ў памеры 10 працэнтаў ад унутранага валавога прадукту, але ад гэтай лічбы не адмовімся і прапануем паэтапнае павелічэнне асігнаванняў у наступных гадах, каб дасягнуць гэтых 10 працэнтаў да 2006 года.

Мы ўносім у праект закона шмат іншых канструктыўных прававых палажэнняў. Сярод іх: аб крэдытаванні студэнтаў, якія займаюцца па платнай форме навучання; выдзяленне доўгатэрміновых крэдытаў на будаўніцтва ці пакупку жылля педагагічнымі работнікамі; аб кампенсацыі праезду да месца работы. Але іх замацаванне ў законе залежыць ад вырашэння пытання агульнага фінансавання галіны на ўзроўні дзяржавы.

Хочацца, каб вы, паважаныя педагогі, усвядомілі наступнае: у склад камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе ўвайшлі людзі, адданыя адукацыі, якія ведаюць яе праблемы. Большасць з нас самі нядаўна былі настаўнікамі, выкладчыкамі, узначальвалі школы і ВНУ. Таму мы хварэем усім сэрцам за галіну, за законы, якія прама ці ўскосна ўплываюць на стан сферы адукацыі. І зыходзячы менавіта з гэтай пазіцыі ўносім свае папраўкі ў заканадаўства.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ,
намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе.

Падзялюся з вамі

Ад чаго выйграюць дзеці

Калі маім пяцікласнікам варта толькі прапанаваць ідэю і яны гатовы да яе ажыццяўлення, то з іх бацькамі дамовіцца намнога складаней. Усё ім патлумач падрабязна, раскажы ўвесь працэс у цэлым. Да прыкладу, узнікла думка арганізаваць для пятых класаў спартыўна-масавы конкурс "Тата, мама, я — дружная сям'я". Дзеці з энтузіязмам успрынялі магчымасць паўдзельнічаць у гульні, жадаючых было больш, чым патрабавалася. Праблемы пачаліся, калі іх бацькі, запрошаныя для гутаркі па пытанню ўдзелу ў мерапрыемстве, доўга вагаліся ў прыняцці рашэння, нечага чакалі, баяліся складанасці конкурсу, чыталі-перачытвалі сцэнарый, не рашаліся даць згоду.

Мамы хваляваліся — як жа яны будуць выглядаць у спартыўнай форме ("Сорамна не будзе?"), таты лічылі, што гэта нікому не патрэбна наогул. Дзеці ўпрошвалі, плакалі, у некаторых сем'ях "эпапея" закончылася літаральна скандаламі. Угаворы і просьбы настаўнікаў фізкультуры і класных кіраўнікоў, якія чакалі свядомага стаўлення да мэт мерапрыемства, у рэшце рэшт проста дапамогі школе, прайшлі міма вушэй большасці бацькоў. За два тыдні да конкурсу засталося восем сям'яў (і то пры ўмове, калі сямейныя праблемы не перашкодзяць удзелу). Да дня пачатку мерапрыемства засталося дзве сям'і. Непасрэдна на конкурс прыйшла адна сям'я. Гульня магла сарвацца. А былі запрошаны ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, метадысты па выхаванні, інспектары, прадстаўнікі спонсараў і райвыканкама, якія з радасцю згадзіліся прыйсці. Выратавалі сітуацыю сем'і настаўнікаў, якія без лішніх пытанняў пагадзіліся замяніць лянівых бацькоў.

Звярніце ўвагу: школа першая зрабіла крок да супрацоўніцтва з бацькамі. Паўстае пытанне пра бацькоўскае сумленне і свядомасць, пра адносіны бацькоў і дзяцей. Так, настаўнікі распесцілі бацькоў, усклаўшы на свае плечы ўвесь выхаваўчы працэс. А што ж тады будуць рабіць таты і мамы? Чым будзе займацца сям'я? Гэтае і іншыя падобныя пытанні былі ўзняты на бацькоўскіх сходах. І што ў выніку? Вынік гэткі ж: нерашучасць, боязь нечага (?), няўпэўненасць у сваіх сілах, абыякавасць да таго, што адбываецца. Інфантыльнасць бацькоў відавочная. Гэта тое зло, якое ў хуткім часе можа прывесці да іншага зла — інфантыльнасці дзяцей. Для большасці ж вучняў галоўны аўтарытэт і ўзор паводзін — іх бацькі. Нездарма прымаўка сцвярджае: "Яблык ад яблыні недалёка коціцца". І вельмі слушна!

Вывад адзін: працаваць школе трэба і з дзецьмі, і (у большай меры) з іх бацькамі. Пытанне ў тым, якім чынам працаваць, каб пераадолець бацькоўскую інфантыльнасць.

Падзялюся з вамі сваімі сакрэтамі. Па-першае, з бацькамі трэба пасябраваць, любым спосабам імкнуцца паказаць сваю прыязную пазіцыю і да іх дзіцяці, і да сям'і. Старайцеся пазбавіцца аўтарытарнасці і загаднага тону, дабівайцеся роўных пазіцый у рабоце з бацькамі. Павінна наступіць узаемнае і аднолькава паважлівае прызнанне пазіцыйнай роўнасці бацькоў і настаўнікаў. Тады прыйдзе і разуменне.

Па-другое, галоўная асоба выхаваўчага працэсу — дзіця. І калі яно пакутуе, гэта балюча і крыўдна. Таму бацькоў трэба найстройваць на тое, што ў канчатковым выніку павінна атрымаць іх дзіця — карысныя веды або выхаванне дзіцяці ці проста фарміраванне асобасных якасцей яго. У школе настаўнікі стараюцца вучыць добраму, а не дрэннаму. Бацькі павінны бачыць, што настаўнік любіць іх дзіця як сваё, сімпатызуе яму, выяўляе і развівае яго лепшыя рысы і якасці. Толькі калі бацькі гэта адчуюць, узмоцніцца іх псіхалагічны кантакт, і яны пойдуць на супрацоўніцтва. Не перажывайце, калі гэта здарыцца не адразу. Стэрэатып у паводзінах бацькоў і іх стаўленне да школы трэба разбураць. А гэта працяглы працэс. Часцей праводзьце тэсціраванне і анкетаванне вучняў і іх бацькоў, дыягностыку псіхаэмацыянальнага стану і творчага развіцця — і вы хутка знойдзеце лепшыя якасці ўдзельнікаў выхаваўчага працэсу, на якія можна абаперціся ў сваёй рабоце.

І апошняе. Бацькі павінны бачыць вынікі і сваёй працы, і працы класнага кіраўніка. Перакананне і матывацыя ў выхаванні — важныя моманты. Але ж эфектыўнасць выхаваўчага працэсу праяўляецца на канкрэтных прыкладах. Таму бацькам і блізкім сваякам мы пастаянна дэманструем творчы рост іх дзяцей, развіццё іх разумовых здольнасцей і інтэлекту, дасягненні ў вучобе і ў мастацкай самадзейнасці, развіццё камунікатыўных здольнасцей. Бацькі запрашаюцца на ўсе мерапрыемствы, класныя і пазакласныя, школьныя і святочныя, а таксама на ўрокі. Мы не адмаўляемся ні ад якой дапамогі бацькоў — ці гэта арганізацыя экскурсій, рамонт класа, школы ці фінансавая дапамога і асабісты ўдзел. Чым часцей бацькі будуць з іх уласнымі дзецьмі ў сценах класа, тым больш выніковым будзе выхаваўчы працэс і ў школе, і ў сям'і. Ёсць яскравыя доказы таму, праўда, павінен прайсці пэўны час. У нашай рабоце час — галоўны суддзя, не забывайце пра гэта.

Мне пашанцавала з вучнямі і іх сем'ямі. Большая частка бацькоў праяўляе свядомасць і неабыякавасць да школьных і класных спраў, да клопатаў сваіх дзяцей і праблем класнага кіраўніка. Мяне заўсёды радуе той факт, калі сям'я і школа ўяўляюць сабой няхай яшчэ не адзіны арганізм са складаным механізмам, але ва ўсякім разе ўжо сімбіёз — узаемавыгаднае суіснаванне дзвюх розных сістэм. Тады не будзе ў сем'ях праблем з выхаваннем дзяцей, тады не будзе ў старэйшых членаў сям'і недахопу педагагічных ведаў, тады не будзе з-за дробязяў траўміравацца нервовая сістэма падлетка. Бацькі павінны нарэшце ўсвядоміць, што ад таго, як яны пабудуюць выхаваўчы працэс у сям'і, будзе залежаць канчатковы вынік — псіхафізічнае і эмацыянальна асобаснае развіццё іх дзіцяці. Настаўнік, класны кіраўнік, школа могуць толькі дапамагчы метадычна і ведамі, а не замяніць бацькоў у гэтым складаным працэсе.

Шаноўныя калегі! Чым актыўней вы будзеце далучаць бацькоў да выхаваўчага працэсу, тым больш ад гэтага выйграюць дзеці!

Сяргей ДУБКОЎ,
класны кіраўнік сярэдняй школы № 43 Гомеля.

Пісьмо вучаніцы

Вось такія мае хаткі

Мая Варанцэвіцкая сярэдняя школа размяшчаецца ў 9 хатках, якія былі пабудаваны каля 1912 года. І сёння гэтыя хаткі служаць нам добрай школай. Дзе-нідзе падгнілі "бакі", струхлела драўніна... Вартаўнікі хат — галубы — заўсёды раніцай сустракаюць нас, школьнікаў, вясёлым буркаваннем.

Нашых вучняў добра ведаюць ва ўсім Талачынскім раёне. Не на адных раённых спартыўных спаборніцтвах мы займалі прызавыя месцы. Напрыклад, нашы валейбалісты кожны год займаюць другое месца ў раёне, і гэта пры адсутнасці спартзалы. Алімпіяды таксама выніковыя для нашых вучняў. А як любяць у нас спяваць, танцаваць! У гэтым годзе нашы дзяўчаты 10 класа будуць прадстаўляць Талачынскі раён у горадзе Орша. Кожны год дырэктар школы Н.Р.Хмялёва арганізоўвае паездку ў сталіцу, купляе, калі ўдаецца, білеты ў тэатр, музей, цырк... Пасля такой паездкі заўсёды шмат уражанняў, асабліва ў малодшых школьнікаў. Гэтыя паездкі многіх вучняў натхняюць на цудоўныя вершы, якія кожны тыдзень друкуюцца ў насценнай газеце, на ўзнёслую музыку, якую можна пачуць на "Творчых вечарах", і на многае іншае, што закладваецца ў нашых сэрцах. Малодшыя школьнікі тры разы на тыдзень наведваюць музычную школу ў Талачыне, многія з іх радуюць нас сваімі ўласнымі музычнымі творамі.

Я не хачу скардзіцца на тое, што зімою з усіх шчылін свішча вецер, што ў нас няма добрага абсталявання, што на фізкультуры мы не можам нават пагуляць у баскетбол, што ў класах дрэннае асвятленне, што нам ужо 13 год (!) абяцаюць пабудаваць новую школу... Гэта ўсё так, але трэба бачыць, акрамя гэтага, і нешта лепшае і ні ў якім разе не апускаць рук. У нас цудоўныя настаўнікі, у нас таленавітыя вучні, якія штогод радуюць сваю школу паступленнямі ў ВНУ...

Сёлета і мне давядзецца "ісці ў людзі", паступаць... Прыйдзецца развітвацца са сваёй роднай школай, за якую ніколі ў жыцці не было і не будзе сорамна. Любоў да хатак я пранясу праз усё сваё жыццё.

Ірына СОКАЛАВА.

ДА ЎВАГІ ПАДПІСЧЫКА!

Адпаведна дагаворам, заключаным з рэдакцыямі (выдавецтвамі), пры афармленні падпіскі прадпрыемствы сувязі ажыццяўляюць пасрэдніцкія паслугі па распаўсюджванню і дастаўцы, таму за нявыхад, несвоечасовы выхад з друку газет і часопісаў адказнасць перад падпісчыкам нясе рэдакцыя (выдавецтва).

Праверце правільнасць афармлення абанемента, на абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны. Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце ставіцца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

- -

Для афармлення падпіскі на газету ці часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай картачкай запаўняецца падпісчыкам чарнілами, разборліва, без скарачэнняў, у адпаведнасці з умовамі каталога.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" выконваецца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

Як жывеш, гімназія?

Прыярытэт — рознаўзроўневаму навучанню

ВАЛОЖЫНСКАЯ гімназія працуе ў рэжыме шасцідзёнкі, але ў суботу колькасць урокаў памяншаецца да пяці, а пачатковыя класы працуюць па пяцідзёнцы.

Навучанне ў гімназіі вядзецца па двух асноўных профілях: прыродазнаўча-матэматычным і гуманітарным.

Па дагаворы з Ваеннай акадэміяй Рэспублікі Беларусь працуюць два ліцэйскія класы (10 "А" і 11 "А") ваенна-патрыятычнага выхавання. У 1999-2000 навучальным годзе па дагаворы з БАГУ зроблены першы набор у агратэхнічны клас, у якім навучаецца 18 вучняў.

Вырашаецца пытанне аб адкрыцці ліцэйскага класа ад лінгвістычнага універсітэта.

Вучэбныя планы і праграмы разам з базавым кампанентам прадугледжваюць абавязковае вывучэнне дзвюх замежных моў, выкладаюцца наступныя спецкурсы: "Асновы моўнай культуры", "Пазнай сябе, выхавай сябе", "Рыторыка", "Асновы псіхалогіі", "Бібліяграфічныя веды", "Рытміка і танец", "Логіка", "Гісторыя рэлігіі".

Асноўнай замежнай мовай з'яўляецца англійская, якая вывучаецца з першага класа, а з пятага класа ўводзіцца другая замежная мова на выбар: нямецкая, французская, польская і іспанская. У асобных класах уведзена паглыбленае вывучэнне англійскай мовы.

Гімназія працуе па індывідуальных вучэбных планах, распрацаваных у гімназіі і зацверджаных Мінскім абласным упраўленнем адукацыі. Усе педагагічныя работнікі гімназіі аб'яднаны па прадметных кафедрах: замежных моў, пачатковых класаў, фізічнага выхавання, гісторыі, беларускай мовы і літаратуры, рускай мовы і літаратуры, матэматыкі, мастацтва, прыродазнаўчых навук.

У гімназіі склаўся педагагічны калектыў з высокім творчым патэнцыялам. Ён даволі паспяхова вырашае складаныя праблемы абнаўлення і развіцця школы ва ўмовах рэфармавання.

За апошнія чатыры гады ўсе выпускнікі гімназіі паспяхова вытрымалі выпускныя экзамены і паступілі на вучобу ці былі працаўладкаваны.

У 1999 годзе гімназію скончыў 41 выпускнік: з залатым медалём — 14 вучняў, серабро атрымалі 4 вучні. У вышэйшыя навучальныя ўстановы паступіў 31 выпускнік, у тым ліку ўсе медалісты. 6 выпускнікоў сталі студэнтамі тэхнікумаў і каледжаў.

Гімназія актыўна ўдзельнічае ў розных алімпіядах і конкурсах. На працягу пяці гадоў вучні прымаюць удзел у рэспубліканскіх конкурсах па матэматыцы "Кенгуру", фізіцы — "Зубраня", біялогіі — "Сініца", хіміі — "Вавёрка" і іншых.

Каардынатарам метадычнай работы з'яўляецца метадычны савет гімназіі, у склад якога ўваходзяць адміністрацыя і загадчыкі кафедры. Усе члены метадычнага савета маюць вышэйшую і першую кваліфікацыйную катэгорыі.

У гімназіі надаецца належная ўвага планаванню і зместу метадычнай работы з улікам канкрэтных задач, якія стаяць перад калектывам.

Асноўнымі формамі метадычнай работы з'яўляюцца семінары-практыкумы, навукова-даследчыя канферэнцыі, метадычныя дэкады, прадметныя тыдні, пасяджэнні "круглага стала", тыдні адкрытых урокаў маладых спецыялістаў, псіхолага-педагагічныя кансіліумы і семінары.

Многія настаўнікі гімназіі ў сваёй практыцы аддаюць перавагу рознаўзроўневаму навучанню. На ўроках гісторыі, геаграфіі, фізікі (настаўнікі А.Ф.Пашкоўская, С.В.Лагвінцова, В.В.Ляўко) вучні працуюць у асноўным па другім і трэцім узроўні. Яны прымяняюць атрыманыя веды на практыцы, аналізуючы табліцы, графікі, тэматычныя карты, робяць высновы, знаходзяць прычынна-выніковыя сувязі. Кожны вучань мае магчымасць удасканальваць свае веды, уменні і навыкі, паступова пераходзячы на больш высокі адукацыйны ўзровень.

Пашыраецца практычнае прымяненне тэхналогіі вучэбнага даследавання. На ўроках матэматыкі (настаўнікі В.І.Маслоўская, Л.М.Бусел) вучні вучацца самастойна аналізаваць, параўноўваць, абагульняць, выказваць свае думкі. Намаганнямі настаўнікаў на ўроках ствараецца сітуацыя поспеху, вучні імкнуцца працаваць якасна.

Адной з першых у гімназіі зацікавілася модульнай тэхналогіяй навучання настаўніца геаграфіі В.П.Віроніна. Да кожнага ўрока настаўніца рыхтуе карткі-модулі, па якіх вучні працуюць як самастойна, так і пад кіраўніцтвам настаўніцы. Яны адчуваюць сябе камфортна, самі вызначаюць свае магчымасці і выбіраюць тэмп работы, пастаянна бачаць мэту, якую павінны дасягнуць. Псіхалогія пастаяннага супрацоўніцтва паміж настаўніцай і вучнем садзейнічае высокаму канчатковаму выніку.

Настаўнікі працоўнага навучання Г.А.Янчанка і А.В.Язерская ў сваёй рабоце выкарыстоўваюць асобасна арыентаваную тэхналогію. На сваіх уроках яны ствараюць умовы для фарміравання ўсебакова развітай асобы на аснове раскрыцця і рэалізацыі яе здольнасцей і магчымасцей. Настаўнікі ўмела прадумваюць мікрамэты і абавязкова правяраюць іх выкананне кожным вучнем. Менавіта яны вызначаюць кампаненты дыягностыкі і карэкцыі. Пры гэтым два суб'екты — і вучань, і настаўнік — канкрэтна ведаюць шляхі дасягнення вынікаў і маюць жаданне дасягнуць іх.

Настаўніца рускай мовы і літаратуры Т.А.Шакун, працуючы ў старшых класах, выкарыстоўвае тэхналогію мэтакагнітыўнай дыскусіі. Яе выбар — гэта педагогіка супрацоўніцтва, стварэнне ўмоў для раскрыцця ўнутранага патэнцыялу кожнага вучня. На яе ўроках праверка і стымуляцыя ведаў ажыццяўляюцца ў непарыўным адзінстве, ва ўмовах патрабавальнасці і добразычлівасці. Настаўніца прымае актыўны ўдзел у навукова-даследчай рабоце абласнога інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў адукацыі.

Настаўнікі разумеюць, што ўсе дзеці розныя, іх здольнасці адрозніваюцца як у псіхалагічным, так і ў фізічным плане. Улічваючы гэта, яны працуюць не на сярэдняга вучня, што раней прыводзіла да зніжэння ўзроўню ведаў, а мадэліруюць розныя педагагічныя тэхналогіі.

Настаўнікі пачатковых класаў гімназіі таксама ўдзельнічаюць у праводзімых эксперыментах. Так, І.І.Грыбоўская выпускае першы ў раёне клас развіццёвага навучання па сістэме Д.Б.Эльконіна — В.В.Давыдава. Іна Іванаўна прыйшла да высновы, што тэхналогія развіццёвага навучання якраз і накіравана на тое, каб навучыць дзяцей думаць, разважаць. І.І.Грыбоўская на працягу чатырох гадоў была дзелавым партнёрам сваіх вучняў. І — ніякай аўтарытарнай пазіцыі. Часам Іна Іванаўна выступала ў ролі вучня, "памылялася", і дзецям даводзілася аспрэчваць, даказваць, шукаць "пастку". Настаўніца будавала вучэбны працэс так, каб дзеці ўсвядомілі, якія інтэлектуальныя дзеянні яны выконваюць.

Апошнім часам шырока абмяркоўваецца пытанне асобасна арыентаванага навучання ў сучаснай школе. Па ўкараненні новых педагагічных тэхналогій, заснаваных на мікрагрупавым і індывідуальным падыходзе да навучання на аснове тэхналогіі "Крок за крокам", чатыры гады працавала настаўніца пачатковых класаў, удзельнік конкурсу "Настаўнік года — 1999" Г.С.Невядомская. З першых дзён работы ў класе настаўніца прыняла кожнага вучня такім, які ён ёсць, прызнала яго індывідуальнасць.

Трэба зазначыць, што Галіна Сямёнаўна пачынала не на голым месцы. Некаторыя напрацоўкі ў гімназіі ўжо былі. На працягу некалькіх гадоў укараняўся камунікатыўна-дзейсны падыход да навучання. Спачатку на ўроках мовы і літаратуры, а пасля ён паступова ахапіў і ўрокі ў пачатковых класах. Таму адукацыйная мадэль "Крок за крокам" лёгка ўпісалася ў канву работы гімназіі.

Паслядоўнікам Т.С.Невядомскай з'яўляюцца настаўнікі Я.У.Сасноўская, Н.В.Мамонька, І.М.Агапотава, якія таксама працуюць па тэхналогіі "Крок за крокам".

Пастаянна ўдасканальваюцца формы і метады навучання замежнай мове, якія гарантуюць высокую эфектыўнасць засваення матэрыялу, развіваюць іншамоўную маўленчую дзейнасць школьнікаў на ўроку і ў пазаўрочны час.

Выкарыстоўваючы камунікатыўна-дзейсны і асобасна арыентаваны падыход да навучання замежнай мове, тэхналогію паэтапнага фарміравання разумовых дзеянняў, элементы інтэнсіўнага курса, настаўнікі замежнай мовы даюць магчымасць вучням паўней рэалізаваць сябе, стаць галоўнай дзеючай фігурай адукацыйнага працэсу.

Добрае валоданне айчыннай і замежнай тэхналогіямі навучання, сваю творчасць і індывідуальнасць паказалі настаўнікі гімназіі на абласным семінары настаўнікаў нямецкай мовы, які праходзіў у студзені 1999 года.

Пры кафедры замежных моў створана тэатральная студыя. Гэта дае магчымасць вучням не толькі паспрабаваць сябе ў акцёрскім амплуа, але і выпрацаваць пачуццё мовы, пазнаёміцца з замежнай літаратурай, гісторыяй, звычаямі і традыцыямі народа. Уздзеянне на пачуцці і эмоцыі праз тэатр і музыку з'яўляецца матывацыяй да вывучэння замежнай мовы, дапамагае стварэнню моўнага асяроддзя, прыбліжанага да натуральнага. У рамках тыдня замежных моў, які праводзіцца кожны год, вучні і настаўнікі маюць магчымасць адчуць асалоду ад вакальных, харэаграфічных выступленняў юных талентаў, ад інсцэніровачных твораў на розных мовах, пераканацца ў глыбокіх ведах вучняў на пасяджэннях клуба інтэлектуалаў А + Б, літаратурнай гасцёўні.

У Валожынскай гімназіі сфарміравана стройная сістэма выхавання з улікам соцыуму, кантынгенту вучняў, настаўнікаў і выхаваўчых праграм ("Выхаванне" і "Узаемадзеянне школы і сям'і"), распрацаваных педагогамі. Тут працуе цэлая сетка гурткоў, студый, клубаў і іншых самадзейных арганізацый.

Мэтанакіравана вядзецца работа па адраджэнні традыцый беларускай культуры. Адпаведна з каляндарна-абрадавым цыклам беларусаў тут праводзяцца святы "Дзяды", "Каляды", "Масленіца", "Вялікдзень" і іншыя.

Клуб "Экаполіс" садзейнічае экалагічнаму выхаванню, фарміраванню экалагічнай культуры. Добра зарэкамендавалі сябе такія формы выхаваўчых мерапрыемстваў, як ролевыя гульні для дзяцей малодшага ўзросту і экалагічныя дэбаты для вучняў сярэдняй школы і старшакласнікаў. Дэбаты носяць не толькі інфармацыйны характар, а перш за ўсё ставяць задачу развіцця ўменняў аргументаваць і адстойваць свой пункт гледжання ў спрэчках, пераконваць сваіх апанентаў.

У гімназіі надаецца вялікая ўвага выхаванню ў вучняў дабрыні, узаемаразумення, міласэрнасці, цярплівых адносін да людзей. Гімназісты ўпэўнена трымаюць лідэрства ў мастацкай творчасці школьнікаў раёна, а вучаніца 9 класа Святлана Пушкарова з'яўляецца дыпламантам II і III тэлефестываляў "Усе мы родам з дзяцінства".

Высокай ацэнкі заслугоўвае пазакласная работа па фізічным выхаванні. Працуюць секцыі па баскетболе, настольным тэнісе, атлетыцы, спартыўных танцах. Навучэнцы трэнера Леаніда Уладзіміравіча Хвядчэні тры гады былі чэмпіёнамі Рэспублікі Беларусь па баскетболе сярод вучняў 1981-83 г. нараджэння. Яны таксама ўдзельнічаюць у міжнародных і рэспубліканскіх спаборніцтвах.

Словам, гімназія жыве, дзейнічае, працуе. Жыве насычаным жыццём. Дзейнічае ў інтарэсах дзяцей. Працуе творча і эфектыўна.

Мікалай ГРУДЗІНСКІ,
метадыст Мінскага абласнога ІПК.
Мікалай АПІМАХ,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт БДПУ імя М.Танка.

Прадстаўляем вопыт

Плюс творчая фантазія

Несупакоенасць, творчасць, жаданне кожны дзень працаваць лепей, чым учора, адчуванне новага, пастаянны пошук эфектыўных формаў і метадаў навучання — вось рысы, якія характарызуюць настаўніцу фізікі сярэдняй школы № 8 Слоніма Алену Леанідаўну Сароку.

Пасля заканчэння ў 1983 годзе фізічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта яна прыйшла працаваць у школу (у сярэдняй школе № 8 — са жніўня 1990 года). Для ўрокаў Алены Леанідаўны характэрны мэтанакіраванасць, захаванне асноўных прынцыпаў дыдактыкі і псіхалогіі, глыбокае рацыянальнае размеркаванне і выкарыстанне часу, укараненне новых форм, метадаў, уменне ствараць атмасферу супрацоўніцтва, суперажывання. Яна лічыць, што веды вучняў знаходзяцца ў прамой залежнасці ад таго, наколькі настаўнік умее актывізаваць разумовую дзейнасць дзяцей, іх творчую фантазію. Гэтыя мэты педагог і ставіць перад сабой пры арганізацыі самастойнай работы на ўроках фізікі. Па данай праблеме ў гэтым навучальным годзе быў абагульнены вопыт работы Алены Леанідаўны.

Настаўніца стымулюе матывацыю навучання, паказвае фізіку школьнікам не як незразумелае дасягненне генія, не як халодную бяздушную сферу, а як навуку, якая ўзбройвае нас агульным разуменнем навакольнага свету: як збудаваны свет, як функцыянуе прырода ўвогуле. Алена Леанідаўна добра разумее, што, закладваючы асновы глыбокіх і ўсебаковых ведаў, навучаючы ўменню вучыцца, яна фарміруе актыўнасць і самастойнасць на ўсіх відах вучэбнай работы, стварае сітуацыі, калі вучань самастойна даследуе тыя ці іншыя з'явы.

На ўроках вывучэння і замацавання новага матэрыялу настаўніца выкарыстоўвае табліцы, структурна-лагічныя схемы, якія даюць магчымасць вылучаць галоўнае ў цэлай тэме, складаць расказ па канкрэтнаму з'яву, велічыню, закон, праводзіць параўнальны аналіз матэрыялу. Выкарыстанне табліц з "белымі плямамі" ўлічвае веды і вопыт вучняў, дае магчымасць самастойна засвойваць навучальны матэрыял з улікам індывідуальных здольнасцяў вучня. Важным сродкам пазнавальнай дзейнасці на ўроках фізікі Алены Леанідаўны служаць абагульняльныя ўрокі, якія выконваюць задачы кантролю ўзроўню ведаў, абагульнення і сістэматызацыі. Яе табліцы і схемы аблягчаюць падрыхтоўку школьнікаў да такіх урокаў, да залікаў і экзаменаў. Вучні ліцэйскіх фізіка-матэматычных класаў паспяхова здаюць выпускныя экзамены на павышаным узроўні. Яны пацвярджаюць свае адзнакі і на ўступных экзаменах у ВНУ.

На думку педагога, немагчыма пераацаніць ролю фізічнага эксперыменту пры навучанні школьнікаў. Дыдактычная структура эксперыменту на ўроках падзелена даволі шырока: франтальныя доследы, лабараторныя работы, дамашнія доследы. Актуалізацыя менавіта апошняга звязана з тым, што ён дае магчымасць Алене Леанідаўне разнастаіць формы дамашніх заданняў, ставіць перад вучнем праблему, вырашэнне якой магчыма толькі шляхам самастойнага эксперыментальнага даследавання. Вопыт работы настаўніцы сведчыць аб тым, што дамашнія эксперыментальныя заданні спрыяюць развіццю інтэлектуальных, прадметных, арганізацыйна-пазнавальных і працоўных уменняў і навыкаў. Дамашнія эксперыментальныя заданні па фізіцы абуджаюць і падтрымліваюць цікавасць да гэтага вучэбнага прадмета, уключаюць мясцовыя прыродныя і побытавыя ўмовы, дазваляюць спалучаць тэорыю з практыкай, прымяняць фізічныя веды для аналізу з'яў. Гэтая дзейнасць вучняў знаходзіць лагічны працяг у іх навукова-даследчых работах. Рэзультатыўнасць даследчых работ вучняў Алены Леанідаўны гаворыць сама за сябе: дыпломам першай ступені адзначана работа "Адна з задач Архімеда, ці Легенды і рэчаіснасць" Наталлі Курман і Аляксандра Беляка, а работа Ігара Адасіка "Мадэль цыклатрона" — лаўрэат не толькі гарадскога, але і абласнога конкурсу даследчых работ.

Глыбокае і поўнае засваенне вучэбнага матэрыялу забяспечваецца настаўніцай праз рашэнне задач. Разнастайнасць эфектыўных заходаў, розных алгарытмаў, створаных настаўніцай, дапамагае вучням пераадольваць цяжкасці пры рашэнні задач пачынаючы ўжо з першых урокаў сёмага класа. У выніку вучні Алены Леанідаўны — прызёры і пераможцы гарадскіх і абласных алімпіяд па фізіцы і астраноміі.

Сапраўдны майстар, А.Л.Сарока ўзбагачае сваю творчую лабараторыю новымі педагагічнымі тэхналогіямі, змяняе іх з улікам свайго бачання, сваіх магчымасцяў. Ужо два гады яна выкладае фізіку ў ліцэйскіх фізіка-матэматычных класах, выкарыстоўваючы інтэгральную тэхналогію, якая дае яшчэ больш магчымасцяў для самастойнай работы вучняў, для развіцця універсальных непрадметных здольнасцяў. Абавязковымі для кожнага ўрока з'яўляюцца этапы матывацыі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці і самакантролю за засваеннем ведаў і фарміраваннем уменняў і навыкаў. Урокі, што праводзяцца па інтэгральнай тэхналогіі, адметныя вялікай свабодай выбару формаў дзейнасці самімі вучнямі, адсутнасцю боязі памыліцца, творчай работай іх думкі: самастойны пошук і адбор неабходных фактаў з вучэбнай літаратуры, складанне праекта, самастойнае выкананне даследавання, аналіз эксперыменту і вынікаў сваёй дзейнасці. У школьнікаў ёсць магчымасць размаўляць адзін з адным, вылучаць сваю думку, адстойваць яе. Адна з першых настаўніца пачала выкарыстоўваць інфармацыйныя камп'ютэрныя тэхналогіі на ўроках астраноміі, фізікі, на занятках спецкурса "Мадэляванне фізічных працэсаў з дапамогай ЭВМ". Сваімі метадычнымі знаходкамі яна ахвотна дзеліцца з калегамі, настаўнікамі нашай школы, настаўнікамі фізікі горада, да яе можна прыйсці на любы ўрок.

Тры гады Алена Леанідаўна з'яўляецца кіраўніком гарадскога метадычнага аб'яднання настаўнікаў фізікі. Калегі паважаюць яе, характарызуючы як творчага і таленавітага педагога, чалавека невычэрпнай энергіі і працавітасці. Высокі яе аўтарытэт і сярод вучняў, і сярод бацькоў. Педагагічнае майстэрства А.Л.Сарокі неаднаразова было адзначана граматамі і дыпломамі гарадскога і абласнога аддзелаў адукацыі. Прапануем увазе настаўнікаў краіны распрацоўку аднаго з яе ўрокаў.

Людміла КІРЫЛЕНКА,
намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце сярэдняй школы № 8 Слоніма.

Уводны ўрок па тэме "Электрастатыка", 10 клас

Мэта: вучань павінен ведаць, што вывучае электрастатыка, называць вядомыя з 8 класа звесткі аб электрычным зарадзе і электрычным полі.

I. Расказ настаўніка (уводзіны ў тэму).

1. З гісторыі развіцця электрадынамікі і электрастатыкі.

2. Падача тэмы ў выглядзе структурна-лагічнай схемы з выдзяленнем блокаў, на якія разбіваецца тэма, выдзяленне вядомага матэрыялу і пастаноўка пытанняў аб невядомым (расказ вядзецца паралельна з вычэрчваннем схемы на дошцы і ў сшытках вучняў).

II. Франтальная размова з класам: што ведаеце па кожным з блокаў і што будзем вывучаць? Вучням падчас размовы могуць быць прапанаваны наступныя пытанні:

1. Што вы ведаеце пра з'яву электрызацыі?

2. Якога роду зарады існуюць у прыродзе?

3. Што вы можаце сказаць пра ўзаемадзеянне зарадаў? Ці можаце вы колькасна апісаць гэтае ўзаемадзеянне?

4. Ці адрозніваецца прастора вакол зараджанага цела ад прасторы вакол незараджанага цела? Чым?

5. Ад чаго залежыць дзеянне электрычнага поля на зарад? Ці можаце вы колькасна апісаць гэтае дзеянне?

6. Ці валодае электрычнае поле энергіяй? Калі так, то якія доследы гэта пацвярджаюць? Ці можаце вы разлічыць энергію электрычнага поля?

III. Самакантроль (фізічная дыктоўка з самаправеркай адказаў).

1. Устаўце прапушчанае слова: "Раздзел фізікі, які вывучае электрычна зараджаныя целы і іх уласцівасці, называецца электрастатыкай" (нерухомыя).

2. Закончыце сказ: "У прыродзе існуюць два роды зарадаў" (дадатныя і адмоўныя).

3. Як узаемадзейнічаюць зарады? (Аднайменныя адштурхоўваюцца, рознайменныя прыцягваюцца.)

4. Назавіце адзінку электрычнага зараду ([g]=1Кл).

5. Закончыце сказ: "Вакол любога зараджанага цела існуе..." (электрычнае поле).

IV. Дамашняе заданне па ўсёй тэме:

1. Тэорыя:

a) па падручніку Г.Я.Мякішава, Б.Б.Бухаўцава: §31-51;

b) па падручніку Н.М.Шахмаева, С.Н.Шахмаева, Д.Ш.Шадзіева: §24 (п.4-5), §27 (п.2-3), §32 (п.4-5).

2. Задачы:

a) Разабраць прыклады рашэння задач з абодвух падручнікаў;

b) Рашыць задачы са зборніка Рымкевіча:

I блок: №679, 685, 687, 690 (для жадаючых 680, 689);

II блок: №694, 697 (а,б), 698, 720 (для жадаючых 699, 700, 725);

III блок: №746, 757, 761, 763 (для жадаючых 767, 765).

3. Пытанні да выніковага семінара:

a) Узаемадзеянне зараджаных цел. Закон Кулона. Закон захавання зараду.

b) Электрычнае поле. Напружанасць электрычнага поля. Прынцып суперпазіцыі палёў.

c) Работа па перамяшчэнні зараду ў электрычным полі. Рознасць патэнцыялаў. Напружанне.

d) Электраёмістасць. Дыэлектрычная пранікальнасць. Кандэнсатары. Энергія электрычнага поля.

4. З папярэдняга курса фізікі і з курса матэматыкі для наступнай работы неабходна паўтарыць:

a) Закон сусветнага прыцягнення;

b) Дзеянне са ступенямі;

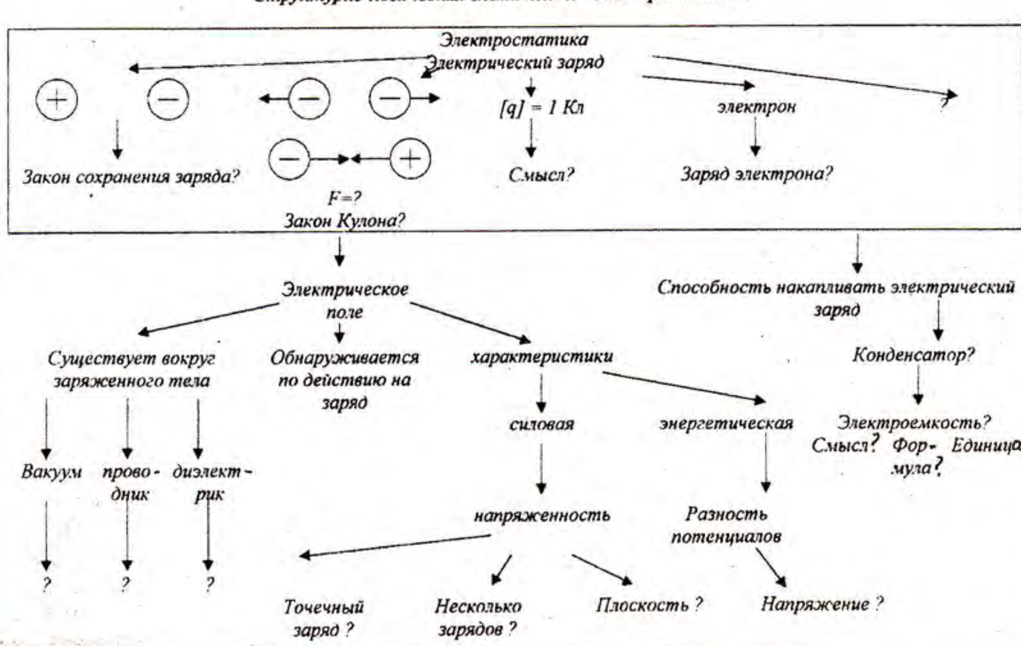
c) Дзеянні з вектарамі;

d) Тэарэма Піфагора, тэарэма косінусаў.

Былі названы папярэднія даты выніковага семінара і кантрольнай работы па рашэнні задач.

Схема па тэме "Электрастатыка".

Структурно-логическая схема темы "Электростатика"

Для Таццяны Вішнеўскай, навучэнкі IV курса Віцебскага дзяржаўнага тэхнічнага каледжа, гэты год асаблівы — яна заканчвае вучобу, пасля чаго атрымае спецыяльнасць мадэльера-канструктара. Вучыцца яна на "пяць" і марыць працягнуць вучобу ва універсітэце.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БЕЛТА.

Сатырычным пяром

"А звялыя цюльпаны не дарыце..."

Выпадкова пачуў, як маладая жанчына расказвала свекрыві, настаўніцы амаль з саракагадовым педстажам:

— Іду з бацькоўскага сходу. Класная кіраўніца майго сына на тым сходзе... вымагала ад нас грошы сабе на падарунак да 8 Сакавіка.

Яна заявіла:

— А звялыя цюльпаны не дарыце!

Свякроў пытаецца:

— І па колькі прапанавала скінуцца?

— Па дзесяць тысяч.

— Вытрымае ваш сямейны бюджэт. Цярпі, Зося, так прыйшлося! Сынок жа твой у адной з лепшых школ сталіцы.

І далей спакойна разважала абыякавым тонам:

— Узялі за правіла адбываць нумар — дарыць настаўніцы ў такі дзень звялыя кветачкі. А ці падумалі вы пра выкладчыцу англійскай мовы? Трэба ж ёй паспагадаць. Чаму б яе не пацешыць якім маднецкім халацікам?

Развагі і прапановы мудрай свекрыві толькі падлілі масла ў агонь. Тырада маладой жанчыны абрастае як фактамі, так і робіцца ўсё больш і больш эмацыянальнай:

— Ды я не з-за выдаткаў расказваю гэта. Скінемся мы класнай кіраўніцы не на звялыя цюльпаны, а на шыкоўныя чайныя ружы. Якніяк у класе трыццаць вучняў — значыць, трыццаць сем'яў будуць старацца адна перад другой. Улічым і англічанку, і нянечку павіншуем і адорым.

Мяне найперш узрушыў не матэрыяльны бок справы, а, найхутчэй, маральна-этычны.

Ды гэта ж і нахабства, і непавага да нас, бацькоў. І, галоўнае, ні я, ні хто іншы не запярэчылі настаўніцы. Ціхенька абцерліся, лісліва пераканалі яе, што паступім належным чынам: будуць і кветкі, і халацік, а кіраўніцу ўлагодзім не якою-небудзь адбывалаўкаю за дваццаць — сорак тысяч, а падарункам экстракласа: ведай нашых!

Волю эмоцыям-абурэнням бацькі далі сцішана толькі за дзвярыма, а я вось толькі вам расказваю.

Свякруха гне сваё:

— Вы правільна, даражэнькая, паступілі. Калі б ты вытыркнулася, то да майго ўнучка было б з боку настаўніцы іншае стаўленне.

Гэтая рэпліка, прамоўленая абыякавым тонам, выклікала і маналог яе мужа:

— Не магу ўявіць, каб настаўніца на бацькоўскім сходзе рашылася на такое. Няўжо ідзе дэвальвацыя настаўніцкай прафесіі? Але ж нам дырэктар заўсёды нагадвае перад правядзеннем бацькоўскіх сходаў, нават каб і намёку не было пра тое, што школа знаходзіцца ў бядотным матэрыяльна-тэхнічным стане, не выпрошваць сродкі нават на рамонт. Прапануюць бацькі ў гэтым плане нейкія паслугі, праявяць ініцыятыву — удзячны будзем ім бязмежна.

Калі маладзіца пайшла, яе мудрая свякроў зрабіла закід і ў мой адрас:

— Так, вельмі прыкра, што класны кіраўнік у такой форме вымольвае ў бацькоў сваіх вучняў грошы сабе на падарунак.

Рызыкну думаць, што бацькі, якія былі на тым сходзе, усё ж адклікнуцца на публікацыю ў газеце, выкажуць свае думкі па гэтай праблеме кіраўнікі школ, арганізатары адукацыі і проста зацікаўленыя чытачы.

Адам ЛУСТА.

Падрабязнасці для "НГ"

Захапіў і ўзрушыў "Барысаўскі прыстанак"

Свята дзіцячай харэаграфічнай творчасці "Барысаўскі прыстанак" узрушыла зімовы горад. Жадаючых дакрануцца да прыгажосці аказалася значна болей, чым змагла змясціць прасторная зала барысаўскага Палаца культуры. Позіркі прыкаваныя былі да сцэны, дзе стваралі сапраўдныя харэаграфічныя цуды дзіцячыя калектывы з Мінска, Барысава, Оршы, Таліна, Санкт-Пецярбурга, Смаленска, Масквы, Петразаводска...

Ужо ў час адкрыцця свята стала зразумела: "Барысаўскі прыстанак" — адна з найярчэйшых культурных падзей у жыцці Беларусі. Кожны танец уяўляў з сябе дзіўны спектакль, дзе панавалі прыгажосць, грацыя, пластыка, глыбокая думка.

Спасцігнуць, як нараджаецца гармонія і дасканаласць, дапамог прысутным майстар-клас знакамітага харэаграфічнага калектыву з Мінска "Белая Русь". Рухі выканаўцаў мякка стваралі чароўны малюнак кожнага танца. Праўда, асобныя па патрабавалі акрабатычнага спрыту, але і яны выкананы былі выдатна.

...Шмат прыемных хвілін падарылі ўдзельнікі свята гледачам. Сустрэча з высокім мастацтвам нікога не пакінула абыякавым.

І вось, нарэшце, доўгачаканы гала-канцэрт. Да ўвагі гледачоў — лепшыя харэаграфічныя нумары свята.

..."Прабуджэнне"... Гэтай паэтычнай кампазіцыяй, выкананай пад музыку народнай песні, ізноў зачараваў залу ансамбль "Белая Русь"... Тэмпераментны танец "Гавань" падарыў прысутным ансамбль са Смаленска "Сюрпрыз"... Танец "Зграя" у выкананні ансамбля з Таліна "Непаседы" — харэаграфічны аповед пра трагедыю старога ваўка-важака — прымушаў задумацца і пра праблемы чалавечыя...

Арыгінальны, уражальны танцавальны дыялог залатых каласкоў і маленькіх чароўных васількоў атрымаўся ў калектыва з Оршы "Вясялушкі" ў танцы "Беларуская саломка"...

...Шчыра падзякаваў усім удзельнікам свята загадчык аддзела адукацыі Барысаўскага гарвыканкама Аляксандр Аляксандравіч Бойка, заўважыўшы, што юныя танцоры сваім майстэрствам зрабілі на сцэнічных пляцоўках Барысаўшчыны сапраўдны фурор. А вось і фінал свята — уручэнне прызоў у дванаццаці намінацыях.

Шмат прагучала слоў удзячнасці ў адрас арганізатараў свята. Уручаны былі і спецыяльныя прызы за ўклад у развіццё дзіцячай харэаграфіі. Узнагароды атрымалі і ўдзельнікі, і арганізатары падзеі. А святы гэткія — яркія, захапляючыя, запамінальныя — вырашана было праводзіць на Барысаўскай зямлі штогод.

Святлана МІЦКЕВІЧ.

Рэспубліканскі цэнтр дзіцячага і юнацкага турызму і экскурсій перайменаваны

Загадам міністра адукацыі ад 4 студзеня 2001 года № 1 "Аб прывядзенні статута "Рэспубліканскага цэнтра дзіцячага і юнацкага турызму і экскурсій" у адпаведнасць з дзеючым заканадаўствам" гэтая рэспубліканская ўстанова перайменавана і называецца Рэспубліканскі цэнтр турызму і краязнаўства навучэнскай моладзі.

Зацверджаны статут установы, унесены адпаведныя змены ў дакументацыі.

Філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта аб'яўляе аб правядзенні алімпіяды "Абітурыент БДУ-2001"

па беларускай мове і рускай мове

Удзельнікамі алімпіяды могуць стаць вучні выпускных класаў сярэдніх агульнаадукацыйных вучэбных устаноў, выпускных курсаў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных вучэбных устаноў.

Удзел у алімпіядзе платны. Кошт удзелу ў алімпіядзе – 3100 рублёў. Грошы павінны быць адпраўлены паштовым пераводам альбо банкаўскім пералічэннем на адрас: 220050, г. Мінск, пр-т Ф.Скарыны, 4, Белдзяржуніверсітэт, р/р 3622204930033 у Мінскай гарадской дырэкцыі ААТ "Белбізнесбанк", код 764, з паметкай "Філфак, алімпіяда". Хто пажадае, можа ўнесці плату непасрэдна ў разлікова-касавы цэнтр Белдзяржуніверсітэта на вуліцы Кастрычніцкай, 10.

Алімпіяда пройдзе ў тры туры (першы тур – завочны). Заданні першага тура трэба выканаць у сшытку, на вокладцы ўказаць прозвішча, імя, імя па бацьку, поўны хатні адрас з паштовым індэксам і тэлефонам, школу, клас.

Сшытак з выкананымі заданнямі, а таксама копію квітанцыі паштовага пераводу альбо банкаўскага пералічэння належыць выслаць на адрас: 220050, г. Мінск, вул. К. Маркса, 31, філфак, алімпіяда. Апошні тэрмін адпраўкі работ – 18 сакавіка 2001 года.

Пераможцы завочнага тура будуць запрошаны ў Белдзяржуніверсітэт на другі, вочны тур. Пераможцы другога тура будуць дапушчаны да заключнага – трэцяга – тура, які адбудзецца ў маі 2001 года і будзе праводзіцца прыёмнай камісіяй БДУ. Без папярэдняга адбору да ўдзелу ў трэцім туры дапускаюцца ўдзельнікі рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове і рускай мове. Па выніках трэцяга тура аргкамітэт алімпіяды ўнясе прапановы па колькасным і персанальным складзе пераможцаў алімпіяды.

Пераможцы алімпіяды па беларускай мове і рускай мове атрымаюць права быць залічанымі на філалагічны факультэт па спецыяльнасці адпаведна "Беларуская мова і літаратура", "Руская мова і літаратура" без уступных экзаменаў.

Тэлефоны для даведак: 222-34-21; 222-36-02.

Дэкан філалагічнага факультэта
прафесар Л. А. Мурына

Заданні I тура алімпіяды па беларускай мове

1. Пазначце колькасць гукаў у словах.
Буяць, надзея, павільён, падземны, персідскі, сузор'е, ураджай.

2. Напісанне супадае з вымаўленнем ці не супадае?
Бязводны, зялёны, лёгкі, мільён, нясвіжскі, персідскі, стог.

3. Графічна пазначце ў словах корань.
Абурацца, багатырскі, выкапень, выкладваць, зацірка, параіць, параскідаць.

4. Вызначце спосаб утварэння слоў.
Асяродак, крыклівы, лесастэп, плакса, прыгарад, туляга, цукраварня.

5. Падкрэсліце ў сказах фразеалагізмы. Падбярыце словы, якімі можна перадаць сэнс фразеалагізмаў.
1. *Ды так, хлопцы, вешаць галавы не трэба.* 2. *Інакш не доўга збіцца з тропу, не той дарожкаю пайсці.* (А. Бачыла.) 3. *Але наш народ нельга было паставіць на калені.* (М. Маш.) 4. *Нішто не магло збіць з панталыку Ясючэню: ён ведаў сваю справу выдатна.* 5. *Як толькі пасварацца між сабою, дык жонка і пашумела па суседзях балясы тачыць.* (В. Вітка.)

6. Запішыце форму давальнага склону адзіночнага ліку.
Вежа, далонь, дарога, калега, племя, пчала, чайка.

7. Падкрэсліце выказнік у прыведзеных сказах. Вызначце яго тып паводле структуры.
1. *Хай слава асяніць, крылом атуліць і хату воіна, і сінь нябёс.* (А. Астрэйка.) 2. *Паабапал дарогі прысады стаяць маўклівыя, задуменныя.* 3. *Золатам зорны бераг азёрны ночка гаціць пачала.* (Р. Барадулін.). 4. *І гудкі гарадскія мяне клікалі – звалі ў паход.* (А. Астрэйка.). 5. *К вечару пакідае звінець неабдымная шырыня летняга дня.* (К. Чорны.) 6. *Цётка Агата была далёкая радня Васілю Зарэчнаму.* (У. Шахавец.)

8. Зрабіце лінгвістычны аналіз санета М. Багдановіча "Паміж пяскоў егіпецкай зямлі...".

Задания I тура олимпиады по русскому языку

1. Какими буквами может обозначаться на письме [ш']? Приведите примеры.

2. Поставьте в словах ударения.
Люпин, верба, осока, конопля, крапива, свекла.

3. Почему написание слова *свидетель* является исторической ошибкой?

4. **Не** или **ни**? Объясните свой выбор.
Кто н... приходит, получает взыскание.

5. Одинаково ли пишутся выделенные слова? Разберите их по составу.
*Деревенский **ст...рожил***
*Сад колхозный **ст...рожил.***

6. Какой частью речи является выделенное слово?
*Ты **лучше** напиши.*

7. Подчеркните главные члены в предложениях. Определите вид предложения по характеру грамматической основы.
1) *До Львова около ста километров.*
2) *Охотница была посплетничать.*
3) *Посторонним входить нельзя.*
4) *Посторонним входить запрещено.*

8. Выполните лингвистический анализ стихотворения А. Блока "На железной дороге".

Сталічная адукацыя

Пачатковую школу назавуць "Усмешка"

Мінская школа № 29 у 2000 годзе набыла статус пачатковай. Але, як расказала намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце Наталля Андрэеўна Нікіціна, тут імкнуцца ператварыць яе ў школу эстэтычнага выхавання. Школе падораць добрае, ласкавае імя — "Усмешка". Плануюць выдаць кнігу пра яе гісторыю, якая пачынаецца з 1913 года, і стварыць свой гімн.

— Раней на школьныя святы мы запрашалі артыстаў. Але настаўнікі з вучнямі вырашылі паспрабаваць уласныя сілы, і вось ужо без мастацкай самадзейнасці не абыходзіцца ні адно ўрачыстае мерапрыемства. Ствараюць пастаноўкі, танцуюць, пяюць, чытаюць вершы.

Наталля Андрэеўна з задавальненнем удзельнічае ў спектаклях. А як падабаецца выступаць дзецям! І на сваіх аднакласнікаў у вясёлых прадстаўленнях паглядзець таксама цікава. Часта дзеці выступаюць на сцэне ДК камвольнага камбіната. А казку "Тры парасяці" паставілі нават на англійскай мове.

— У школе ёсць гурткі на любы густ. Цыркавы гурток вядзе Вячаслаў Міхайлавіч Яшчэмскі. Ён вучыць дзяцей іграць на музычных інструментах і дрэсіраваць сабак. У школьным музеі мінскага падполля цікавую экскурсію праводзяць вучні з гуртка "Юны экскурсавод". Каб папоўніць музей, настаўнікі і вучні збіраюць кнігі, звесткі, падтрымліваюць сувязі з музеем гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Дзеці наведалі шматлікія гістарычныя помнікі Беларусі і вельмі любяць экскурсію "Казкі Лошыцкага парку". У школе некалькі спартыўных гурткоў, спецыяльны гурток для дзяцей з аслабленым здароўем. Таццяна Іванаўна Зотава займаецца з вучнямі азеляненнем школьнай тэрыторыі. Мае свой жывы куток і новы школьны рух, які назвалі "Выдумшчыкі". Дзеці з любоўю даглядаюць маленькіх звяркоў.

У школе ёсць два класы для дзяцей з парушэннем маўлення, якім цяжка вучыцца па агульнай праграме. Таму з імі працуюць настаўнікі-дэфектолагі. У спецыяльна абсталяваных класах дзяцей вучаць правільна вымаўляць гукі і словы, працуюць над выпраўленнем іх маўлення.

Дзейнічаюць сацыяльныя і псіхалагічныя службы. Сюды звяртаюцца і бацькі, каб атрымаць кансультацыю, як займацца падрыхтоўкай дзяцей.

— Школа супрацоўнічае з цэнтрам пазашкольнай працы, дзе нашы вучні займаюцца танцамі, а таксама ў мастацкіх гуртках. Па праграме пазакласнага чытання наведваюць дзіцячую бібліятэку № 7, дзе праводзяцца пазнавальныя гутаркі. Кожны клас выбраў сабе тэматычны кіналекторый і наведвае кінатэатр "Піянер".

Значную падтрымку школе аказвае бацькоўскі савет, у склад якога ўваходзяць старшыні бацькоўскіх камітэтаў кожнага класа. Штомесяц адбываюцца пасяджэнні, на якіх разглядаюцца бягучыя праблемы, і савет заўсёды ідзе на дапамогу. Адна з праблем школы — недахоп дзіцячай мэблі. Ёй у спадчыну засталіся высокія парты, і маленькім вучням пачатковых класаў прыходзіцца вельмі цяжка.

Сяргей ЗАБАРОНЬКА.

Перыёдыка

"Адукацыя і выхаванне"

Чарговы, трэці, нумар часопіса "Адукацыя і выхаванне" адкрываецца інтэрв'ю з намеснікам міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь. П.Дз.Кухарчыкам "У вышэйшую школу новага тысячагоддзя — з надзеяй". У ім прыводзіцца даволі аптымістычная статыстыка: у параўнанні з 1995-96 навучальным годам у 2000-2001 колькасць студэнтаў павялічылася на 49,5 працэнта (з улікам недзяржаўных навучальных установаў прырост за гэтыя гады складзе 39,2 працэнта). За два апошнія гады ў ВНУ паступіла больш за 60 тысяч чалавек. Расказваецца аб гуманізацыі і дэмакратызацыі ў гэтых знакавых для Беларусі ўстановах, пераходзе да 12-гадовай агульнаадукацыйнай школы і ў сувязі з гэтым рэструктураванні тэрмінаў навучання, а таксама інтэграцыйных працэсах у адукацыйных сістэмах Беларусі і Расійскай Федэрацыі. З матэрыялу чытачы даведаюцца і аб тым, што для ўсіх абітурыентаў уводзіцца ўступны экзамен па замежнай мове, а педагагічныя ВНУ будуць пераарыентаваны на падрыхтоўку настаўнікаў новага тыпу.

У рубрыцы "Філасофія, метадалогія" змешчаны артыкул М.М.Бяспамятных "Гуманітарызацыя адукацыі ў полікультурным рэгіёне". Па словах аўтара, "гуманітарызацыя адукацыі можа і павінна разглядацца як акмеалагічны працэс, які ў полікультурным рэгіёне закліканы вырашаць, акрамя іншага, прагматычную задачу, а менавіта: дапамагаць навучэнцам спасцігнуць культурнае шматаблічча рэгіёна і на гэтай аснове адаптавацца да аб'ектыўных працэсаў глабалізацыі".

Лагічным цэнтрам педагагічнага працэсу павінна стаць не перадача вучэбнай інфармацыі, а асоба будучага спецыяліста, што адпавядае патрабаванням гуманізацыі і арыентацыі на фарміраванне творчай індывідуальнасці, — сцвярджае настаўнік фізікі сярэдняй школы № 219 Мінска В.М.Шынкароў ("Школьная рэформа і супярэчнасці адукацыйнага працэсу"). Галоўны акцэнт аўтар робіць на функцыі сучаснага падручніка, які павінен садзейнічаць засваенню вучнямі неабходных тэарэтычных ведаў, што складаюць аснову прыродазнаўчанавуковай і сацыяльнай адукацыі.

Аб тым, як фарміраваць у студэнтаў сістэму праекціровачных уменняў, расказвае выкладчык Мазырскага педінстытута імя Н.К.Крупскай Ж.І.Равуцкая: "Авалоданне імі садзейнічае дасягненню лепшых вынікаў працы пры мінімальных выдатках сіл і часу".

Пад рубрыкай "Станаўленне асобы" змешчаны цікавы артыкул Г.Я.Бархерыт і Я.В.Кахновіч "Падыходы да пераадолення ўскладнёных паводзін падлеткаў" — аб тым, як у сярэдняй школе № 17 Ліды ажыццяўляецца распрацаваная тэхналогія выхавання падлеткаў ускладнёных паводзін. З ім пераклікаецца артыкул А.А.Валашыненка аб патранатных формах сацыялізацыі дзяцей, пазбаўленых бацькоўскай апекі.

Сярод шматлікіх рубрык часопіса прываблівае адна з найбольш значных — "Педагагічныя кадры". Менавіта пад ёй публікуецца артыкул Т.М.Савенка "Фарміраванне майстэрства настаўніка", прысвечаны сутнасці, структурным кампанентам, перадумовам і фактарам станаўлення педагога.

У матэрыяле Ю.В.Паталкова "Падручнікі сумлення" (Думкі пра суадносіны адукацыі і выхавання ў сучаснай школе) гаворыцца пра неабходнасць маральнага адраджэння, фундаментальнай ролі адукацыі ў жыцці грамадства і "падручніках сумлення, якія б шляхам глыбокіх ведаў вялі падлеткаў да маральнага пераўтварэння жыцця".

З артыкула А.С.Лапцёнка "Праблемы маральнай свядомасці" чытач можа пачэрпнуць для сябе цікавыя факты з традыцыйнай маралі, выбару чалавека: "Чалавек можа належаць рознаму часу і рознаму чалавечаму асяроддзю, але гэта не вызваляе яго ад абавязку быць чалавекам".

Што ўяўляе палітыка ў сферы вышэйшай адукацыі развітых краін свету? Якая ў іх агульная стратэгія і чым яны адрозніваюцца? У.І.Андрэеў і С.С.Вятохін расказваюць аб гэтым, абапіраючыся на прыклады работы ВНУ ў розных замежных краінах.

Ідэя "АіВ" — весці на хвалі сучаснасці карабель ведаў, інавацыйных працэсаў, новых методык. І гэта поўнасцю адпавядае яго гуманнай канцэпцыі.

Людміла ЗАБАЛОЦКАЯ.

Спорт

Беларускія школьніцы ў фінале

Днямі ў розных краінах прайшлі занальныя камандныя спаборніцтвы першынства Еўропы сярод тэнісістак і тэнісістаў двух узроставых груп — не старэйшых за 16 гадоў. Яны прыцягнулі да ўдзелу сотні юных спартсменаў многіх краін.

У мінскай зоне на кортах Палаца тэніса (16 — 18 лютага) дзве пуцёўкі на маючыя адбыцца ў сакавіку ў Францыі фінальныя спаборніцтвы аспрэчвалі юныя тэнісісткі з сямі краін. Беларуская зборная ў складзе майстроў спорту 15-гадовай Тані Уваравай, 14-гадовых Дашы Кустовай і Насці Якімавай упэўнена перамагла тэнісістак Эстоніі і Швейцарыі, саступіла ва ўпартай барацьбе расіянкам і разам з камандай Расіі заваявала фінальныя пуцёўкі. На наступных месцах каманды Германіі, Швейцарыі, Украіны, Латвіі, Эстоніі.

А ўсяго ў чатырох занальных турнірах тэнісістак да 16 гадоў удзельнічалі 29 каманд еўрапейскіх краін. Восем наймацнейшых з іх працягнуць спрэчку за ўзнагароды ў Францыі 2 — 5 сакавіка. Беларускія тэнісісткі тут рэальна могуць прэтэндаваць на прызавое месца — вярнуцца дамоў з узнагародай да свята 8 Сакавіка.

Вільям АСТРЫНСКІ.

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокае спачуванне начальніку ўпраўлення дашкольнага выхавання Тамары Мацвееўне Карасцялёвай з прычыны напаткаўшага яе вялікага гора — смерці МУЖА.

Упраўленне адукацыі Мінскага аблвыканкама і педагагічная грамадскасць вобласці выказваюць шчырае спачуванне начальніку ўпраўлення дашкольнага выхавання Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь Тамары Мацвееўне Карасцялёвай з прычыны напаткаўшага яе гора — заўчаснай смерці МУЖА.

У начальніка ўпраўлення дашкольнага выхавання Міністэрства адукацыі Тамары Мацвееўны Карасцялёвай здарылася вялікае гора — памёр МУЖ. Шчыра спачуваем Вам, паважаная Тамара Мацвееўна, і Вашай сям'і ў напаткаўшай Вас бядзе. Няхай будзе спакойным спачын у Вечнасці шаноўнага Аляксандра Міхайлавіча.

Рэдакцыя "Настаўніцкай газеты".

Паважаная Карасцялёва Тамара Мацвееўна, калі нашыя спачуванні палегчаць боль страты дарагога Вам чалавека — МУЖА, прыміце іх ад аддзела навучальных устаноў і дашкольных устаноў Беларускай чыгункі.

Праграма тэлеперадач на тыдзень

ПАНЯДЗЕЛАК, 5 САКАВІКА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 18.00, 23.35 Навіны.
7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.00 Рэзананс.
9.15 Тэлебарометр.
9.35 Здароўе.
10.05 "Неўтаймоўная Хільда".
11.15 "Усе мае дзеці".
12.00 "Новыя прыгоды гномаў".
12.25 "Капітан". Фільм для дзяцей.
13.15 Музычны фільм "Дон Сезар дэ Базан". 1-я серыя.
14.35 Урокі Н. Наважылавай.
15.00 Навіны (з сурдаперакладам).
15.15 "Казка пра заканахага маляра". Маст. фільм для дзяцей.
16.35 Тэленавігатар.
17.00 "Усе мае дзеці".
18.15 Палітычныя дыялогі.
18.45 Зона Ікс.
19.00 В. Глаголева і М. Суханаў у маст. фільме "Жанчын крыўдзіць не рэкамендуецца".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.30 Правы чалавека: погляд у свет.
21.50 "Неўтаймоўная Хільда".
22.40 Стадыён.
23.05 Планета "АРТ".
23.50 "СТБ-24 гадзіны".

ГРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.25 Навіны.
8.15 "Паветраныя замкі".
9.15 "Курбан-Байрам". Перадача з Уфімскай саборнай мячэці.
10.15 "З лёгкай парай!".
10.40 Гісторыя аднаго шэдэўра. К. Сомаў. "Дама ў блакітным".
14.20 Зорная гадзіна.
14.45 Да шаснаццаці і старэй.
15.20 Мультсерыял "Пакемон".
15.45 "Ералаш".
15.55 "Паветраныя замкі".
17.25 "Хроніка стратэгічнага бамбардзіроўшчыка". Спецрэпартаж.
17.45 Чакай мяне.
18.40 "Хто хоча стаць мільянерам?".
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
21.00 Трылер "Лунацікі".
22.40 Погляд.
23.40 "Чалавек ніадкуль".

РАСІЯ

7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
7.30 "Масква — Мінск".
7.45 "Праваслаўны каляндар".
7.50 "Дзяжурная часць".
8.15 Свята Курбан-Байрам. Трансляцыя з Маскоўскай саборнай мячэці.
10.30 "Санта-Барбара".
16.30 "Цені знікаюць апоўдні".
18.00 "Каханне. ru".
19.30 Весткі — Масква.
19.50 Фільм "Кроў і слова".
20.30 "Аншлаг" і К.
21.35 Міхаіл Жванецкі. "Простыя рэчы".
22.30 Мясцовы час.
22.40 Падрабязнасці.
22.50 "Дзяжурная часць".
23.00 Фільм "Попел і алмаз".
0.45 "И дольше века..." Да 75-годдзя Анджэя Вайды.

КУЛЬТУРА

7.05 Навіны культуры.
7.20 Пасля навін...
7.40 "Шэрлак Холмс і знак чатырох". Мультфільм.
8.40 Песнапенні Вялікага Паста.
9.00 "Прылятай, залатая пчала..." С. Шэрвінскі.
9.40 "Адрас кіно — Красногорск". Дак. фільм.
10.30 "Рамон-і-Кахаль".
11.30 Навіны культуры.
11.40 "Любушка". Маст. фільм. **13.10** Г. Ахматава. "Камароўскія эскізы".
13.30 Навіны культуры.
13.45 Мультфільмы.
14.15 Сферы.
15.00 Навіны.
15.10 "Маленькі бадзяга".
15.35 Тэлеэнцыклапедыя.
15.50 "25-га першы дзень". Мультфільм.
16.05 "Бачу цэль!".
16.30 "Рамон-і-Кахаль".
17.30 Навіны культуры.
17.40 Машыны часу. "Вогненны смерч".
18.05 Л. Бетховен. Канцэрт 2 для фартэпіяна з аркестрам.
18.35 Айчына і лёсы. Елісеевы.
19.15 "Вячэрняя казка".
19.40 "Навіны культуры".
19.50, 21.45 "Шалёны дзень, ці Жаніцьба Фігара". Спектакль Тэатра Сатыры.
21.25 Пасля навін...
23.05 Навіны культуры.

НТБ

5.00, 5.30, 5.45, 6.00, 6.30, 6.45, 7.00, 7.30 Сёння раніцай.
5.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.20 Крымінал.
5.35, 7.40 Карданны вал.
5.50, 7.20 У запас.
6.35 Мультфільм.
6.50 Тушыце святло.
7.50 Гадзіна быка.
7.55 "Вуліцы разбітых ліхтароў". "Паляванне на пацукоў".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.20 "Каханне і тайны Сансет Біч".
11.30 Учора ў "Выніках".
12.45 Лялькі.
13.30 "Усяго".
14.00 Стары тэлевізар.
15.35 "Я і мой сабака".
16.20 У запас.
16.40 Футбольны клуб.
17.40 Крымінал.
18.25 Герой дня.
18.50 "Палюбоўнік лэдзі Чатэрлей".
19.50, 22.00 "Сусветная рэвалюцыя для таварыша Сталіна". Фільм з цыкла "Найноўшая гісторыя".
21.50 Тушыце святло.
23.10 Гадзіна быка.
23.25 Сёння апоўначы.
23.50 "Антрапалогія".

СТБ

14.50 Навіны "СТБ-168 гадзін".
15.30 "Пахавальная каманда".
15.50 "Дыназаўрыкі".
16.25 "Потым з'явіўся ты".
16.55 "Дарма і Грэг".
17.30 Навіны СТБ.
17.45 Музыка на канале СТБ.
18.00 "Грэсія".
19.00 "Выпадковы сведка".
19.30 Навіны "СТБ-24 гадзіны".
19.45 "Віртуальны свет".
20.00 "Мэш".
20.30 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Пароль — "Вечнасць".
22.05 Трылер "Крывавы месяц".
0.15 Навіны СНД.

АЎТОРАК, 6 САКАВІКА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 18.00, 23.40 Навіны.
8.05 "Неўтаймоўная Хільда".
9.15 "Тайны свет Алекс Мак".
9.40 "Маленькія жывёлы". Дак. фільм.
9.50 Стадыён.
10.15 "Гістарычныя расследаванні". Фільм "Не должно мне ослабевать..."
11.15 "Усе мае дзеці".
12.00 "Адысея каманды Кухто".
12.30 Крымінальнае дасье.
13.10 "Дон Сезар дэ Базан". Музычны фільм. 2-я серыя.
14.15 "Прысвячэнне". Кампазітар Галіна Гарэлава.
15.00 Навіны (з сурдаперакладам).
15.10 "Чорны пірат". Заключная серыя.
15.35 "Тайны свет Алекс Мак".
16.05 "5х5". Праграма для старшакласнікаў.
17.00 "Усе мае дзеці".
18.15 "Масква — Мінск".
18.35 Зона Ікс.
18.45 Х. Шыгула ў драме рэжысёра А. Вайды "Каханне ў Германіі".
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.30 Падзея.
21.45 Спорт-кур'ер.
22.05 "Неўтаймоўная Хільда".
22.55 Ток-шоу "Будні". "Шарлатаны і лекары".
23.55 "СТБ-24 гадзіны".

ГРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.45 Навіны.
8.15 "Паветраныя замкі".
9.15 "Хто хоча стаць мільянерам?".
10.15 Пакуль усе дома.
10.45 Гісторыя аднаго шэдэўра. З. Серабракова. "Аўтапартрэт (За туалетам)".
14.20 Цар гары.
14.45 Да шаснаццаці і старэй.
15.20 Мультсерыял "Апкемон".
15.45 "Ералаш".
15.55 "Паветраныя замкі".
17.25 "Усе падарожжы каманды Кусто".
17.55 Як гэта было. "Белае сонца пустыні". 1969 год.
18.40 "Забойная сіла-2: Двайны ўдар".
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
21.00 Гістарычны фільм "Лізавета".
23.10 Праграма "Цывілізацыя". Зінаіда Серабракова.
0.00 Трылер "Полтэргейст-3".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
8.15 Камедыя "Кранутыя".
10.30 "Санта-Барбара".
16.30 "Том і Джэры".
16.40 "Цені знікаюць апоўдні".
18.00 "Каханне. ru".
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Фільм "Восьмае сакавіка". **21.30** "Расія — пачатак". Дак. серыял.
22.30 Мясцовы час.
22.40 Падрабязнасці.
22.50 "Дзяжурная часць".
23.00 Мужчына і жанчына: Міжнародны жаночы дзень 8-е Сакавіка.
23.50 Дэтэктыў "Лэдзі ў возеры".
1.45 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

7.05 Навіны культуры.
7.20 Пасля навін...
7.40 "Усё на продаж". Маст. фільм.
9.15 Канцэрт з харавых твораў І. Брамса і А. Брукнера.
9.45 Русь—вёска. Дак. фільмы.
10.30 "Рамон-і-Кахаль".
11.30 Навіны культуры.
11.40 "Настаўнік танцаў". Маст. фільм. 1-я частка.
12.55 Б.М. Кустодзіеў. Частка 1-я.
13.30 Навіны культуры.
13.45 Мультфільмы.
14.15 "Разам з Фафалем".
14.30 Музыка ў палацах.
15.00 Навіны.
15.10 "Маленькі бадзяга".
15.35 Тэлеэнцыклапедыя.
15.50 "Я помыслами в вечность устремлен". Мікельанджэла Буанароці.
16.05 "Справа жыццёвая".
16.30 "Рамон-і-Кахаль".
17.30 Навіны культуры.
17.40 "Ноу-хау".
17.55 "Расійскі кур'ер". Вялікія Лукі.
18.20 "Цытаты з жыцця".
19.00 "Вячэрняя казка".
19.10 "Ох, ужо гэтыя дзеткі".
19.30 Навіны культуры.
19.50 Русь-вёска. Дак. фільмы.
20.35 Пасля навін...
20.55 Трэці званок.
21.20 "Усё на продаж". Маст. фільм.
23.00 Навіны культуры.

НТБ

5.00, 5.30, 5.45, 6.00, 6.30, 6.45, 7.00, 7.30 Сёння раніцай.
5.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.20 Крымінал.
5.35, 7.40 Карданны вал.
5.50, 7.20 У запас.
6.35 Мультфільм.
6.50 Тушыце святло.
7.50 Гадзіна быка.
7.55 Любімае кіно Сталіна.
9.00, 11.00, 1300, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.20 "Каханне і тайны Сансет Біч".
11.30 Фільм "Снягурачку выклікалі?".
13.30 Крымінал.
14.00 Стары тэлевізар.
15.30 У запас.
16.05 "Семнаццаць імгненняў вясны".
17.40 Крымінал.
18.30 Герой дня.
18.55 "Палюбоўнік лэдзі Чатэрлей".
20.05 Тэлегульня "О, шчаслівчык!".
21.35 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Арсенал" (Лондан) — "Спартак" (Масква).
23.50 Сёння апоўначы.
0.15 Дзённік Лігі чэмпіёнаў па футболу.

СТБ

15.30 "Пахавальная каманда".
15.50 "Іншапланецяне".
16.25 "Малкольм пасярэдзіне".
16.55 "Драм і Грэг".
17.30 Навіны СТБ.
17.45 Музыка на канале СТБ.
18.00 "Грэсія".
19.00 "Выпадковы сведка".
19.30 Навіны "СТБ-168 гадзін".
19.45 "Віртуальны свет".
20.00 "Мэш".
2030 Міжнародныя спартыўныя навіны.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Пароль — Вечнасць".
22.05 Меладрама "Тры англічанкі за горадам".
0.20 Навіны СНД.
0.35 Камедыя "Быць ці не быць".

СЕРАДА, 7 САКАВІКА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13 00, 18.00, 23.20 Навіны.
7.10 Добрай раніцы, Беларусь!
8.05 "Неўтаймоўная Хільда". **9.10** "Тайны свет Алекс Мак".
9.35 Мульцiклуб.
10.00 "Маленькія жывёлы". Дак. фільм.
10.05 25-ы кадр.
10.25 Тэлевізійны Дом кіно.
11.15 "Усе мае дзеці".
12.05 "Сям'я макак". Дак. фільм цыкла "Сям'я жывёл".
13.15 І. Мураўёва ў лірычнай камедыі "Самая абаяльная і прывабная".
14.40 "Я встречу, я узнаю..." Дак. фільм.
15.00 Навіны (з сурдаперакладам).
15.10 Мультфільмы.
15.35 "Тайны свет Алекс Мак".
16.05 "5х5". Праграма для старшакласнікаў.
17.00 "Усе мае дзеці".
18.20 "Тайныя спружыны палітыкі". Аўтарская праграма Юрыя Азаронка.
18.40 "І іншыя афіцыйныя асобы".
18.55 Зона Ікс.
19.10 Фантастычная меладрама "Бясцэнная прыгажосць". [illegible]
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама
21.30 Падзея.
21.45 Спорт-кур'ер.
22.05 "Неўтаймоўная Хільда". **22.55** "Сустрэча ў Траецкім" з Аляксандрам Дамарацкім.
23.35 "СТБ-24 гадзіны".

ГРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.15 Навіны.
8.15 "Паветраныя замкі".
9.15 Поле цудаў.
10.15 "Усе падарожжы каманды Кусто".
10.45 Гісторыя аднаго шэдэўра. А. Бенуа. "Медны коннік".
14.20 Кліч джунгляў.
14.45 Да шаснаццаці і старэй.
15.20 "Пакемон".
15.45 "Ералаш".
15.55 "Паветраныя замкі".
17.25 "Усе падарожжы каманды Кусто".
18.00 Чалавек і закон.
18.40 "Хто хоча стаць мільянерам?".
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
21.00 Фільм "Вясна на Зарэчнай вуліцы".
22.45 "Рускі экстрым". Джэймс Бонд адпачывае.
23.35 Містычны трылер "Полтэргейст-3".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.15 Фільм "Восьмае сакавіка".
10.30 "Санта-Барбара".
16.30 "Том і Джэры".
16.40 "Цені знікаюць апоўдні".
18.00 "Каханне.ru".
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Фільм "Ціхія віры".
22.25 "Тэатр + ТБ". Успамінаючы Андрэя Миронава. Капуснік.
0.30 "Дзяжурная часць".
0.40 Рускае лата.
0.55 Гарачая дзесятка.

КУЛЬТУРА

9.05 Дак. фільмы
9.40 М. Равель. Саната для скрыпкі і фартэпіяна.
10.00 "Бэла".
10.25 "Рамон-і-Кахаль".
11.30 Навіны культуры.
11.40 "Настаўнік танцаў". Маст. фільм. 2-я частка.
12.40 Б.М. Кустодзіеў. Частка 2-я.
13.15 "Атарская лука". Дак. фільм.
13.30 Навіны культуры.
13.45 "Коля, Оля і Архімед". Мультфільм.
14.05 "Разам з Фафалем".
14.15 Канцэрт Акадэмічнага аркестра рускіх народных інструментаў п/к Н. Някрасава.
15.00 Навіны.
15.10 "Маленькі бадзяга".
15.35 Тэлеэнцыклапедыя.
15.50 "Кансіліум".
16.15 Усе суры Карана.
16.25 "Рамон-і-Кахаль".
17.30 Навіны культуры.
17.40 Форма.
18.05 "З канцэртнай залы". Ж. Бізэ—Р.Шчадрын. "Кармен-сюіта".
18.50 Тайны партрэтнага фае. Марк Прудкін.
19.15 "Вячэрняя казка".
19.30 Навіны культуры.
19.50 Дак. фільмы.
20.45 Пасля навін...
21.05 "Вакзал мары". Ю. Башмет.
21.30 "Рэцэпт яе маладосці". Маст. фільм.
23.00 Навіны культуры.

НТБ

5.00, 5.30, 5.45, 6.00, 6.30, 6.45, 7.00, 7.30 Сёння раніцай.
5.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.20 Крымінал.
5.35, 7.40 Карданны вал.
5.50, 7.20 У запас.
6.35 Мультфільм.
6.50 Тушыце святло.
7.50 Гадзіна быка.
7.55 "Любімае кіно Сталіна".
9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сёння.
9.20 "Каханне і тайны Сансет Біч".
11.30 Фільм "Здарэнне, якое ніхто не заўважыў".
13.30 "Асяроддзе".
14.00 Стары тэлевізар.
15.30 У запас.
16.05 "Семнаццаць імгненняў вясны".
17.40 Крымінал.
18.30 Герой дня.
18.55 "Палюбоўнік лэдзі Чатэрлей".
20.05 Зусім сакрэтна.
21.35 Футбол. Ліга чэмпіёнаў "Галатасарай" (Турцыя) — "Мілан" (Італія).
23.50 Сёння апоўначы.
0.15 Дзённік Лігі чэмпіёнаў па футболу.

СТБ

6.00 "Іншапланецяне".
6.30 "Яноты".
7.00 "Сімпсаны".
7.30 "Пароль — "Вечнасць".
8.30 Навіны "СТБ-24 гадзіны".
8.45 Камедыя "З катушак".
10.35 "Еўропа сёння".
10.55 "Віртуальны свет".
11.05 Меладрама "Дзяўчына на матацыкле".
13.05 Музыка на СТБ.
13.20 Кінаафіша.
13.30 Навіны СТБ.
13.45 "Выпадковы сведка".
14.15 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ".
14.30 "Пляж".
15.30 "Пахавальная каманда".
15.50 "Іншапланецяне".
16.25 "Малкольм пасярэдзіне".
16.55 "Дарма і Грэг".
17.30 Навіны СТБ.
17.45 Музыка на СТБ.
18.00 "Грэсія".
19.00 "Выпадковы сведка".
19.30 Навіны "СТБ-24 гадзіны".
19.45 "Віртуальны свет".
20.00 "Мэш".
20.30 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Пароль — "Вечнасць".
22.05 Фільм "Чорны Гром".
0.00 Навіны СНД.
0.15 Меладрама "Дзяўчына на матацыкле".

ЧАЦВЕР, 8 САКАВІКА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00 Мультфільм.
7.20 Маст. фільм "Утаймавальніцы тыграў".
9.00, 15.00 Навіны.
9.15 Маст. тэлефільм "Сабака на сене". 1-я і 2-я серыі.
11.30 Вялікі сняданак.
12.00 "Залаты шлягер-2000". Аўтарскі канцэрт кампазітара Андрэя Пятрова.
13.50 Фільм "Масква слязам не верыць". 1-я серыя.
15.10 "Масква слязам не верыць". 2-я серыя.
16.30 "5 х 5".
17.25 Балет "Фантастычная сімфонія" на музыку Г. Берліёза.
18.25 Маст. фільм "Жаночая ўласнасць".
19.55 "Кветкі для нашых любімых". Святочная музычная праграма.
21.00 Панарама.
21.35 Спорт-кур'ер.
21.55 Гістарычная меладрама "Небяспечная прыгажуня".
23.40 Тэлевізійны Дом кіно.

ГРТ

7.00, 9.00, 14.00, 17.00 Навіны.
7.10 Камедыя "Штэпсель жэніць Тарапуньку".
8.35 "Ералаш" да 8-га сакавіка.
9.10 "Хто хоча стаць міліцыянерам?"
10.10 "Забойная сіла-2: Двайны ўдар".
11.10 Жанчыны, якія спяваюць: Сафія Ратару.
12.00 "З лёгкай парай!".
12.35 Жанчыны, якія спяваюць: Ларыса Доліна.
13.20 "Смехапанарама".
14.15 Жанчыны, якія спяваюць: Земфіра.
15.05 Сустрэча з Андрэем Міронавым у Канцэртнай студыі "Астанкіна" (Запіс 1978 года).
17.15 Жанчыны, якія спяваюць: Ала Пугачова.
18.05 Фільм "Брыльянтавая рука".
20.00 Час.
20.30 Супербаявік "Місія невыканальная".
22.45 Камедыя "Мужчынскі зігзаг".

РАСІЯ

6.00 Камедыя "Вясна".
7.45 Прагноз надвор'я.
7.50 Камедыя "Самая абаяльная і прывабливая".
9.20 Добрай раніцы, краіна!
10.05 Аншлаг. "Стары Новы Год".
13.00, 19.00 Весткі.
13.20 Меладрама "Зіта і Гіта".
16.00 "Няма смерці для мяне". Дак. фільм Рэнаты Літвінавай.
16.55 "Бабы, наперад!" Канцэртная праграма Алены Сцепаненка.
19.30 "Учора, Сёння, Заўтра..." Канцэртная праграма Філіпа Кіркорава.
22.30 Камедыя "Аксамітавыя ручкі".
0.30 Маст. фільм "Эмануэль — каралева страсці".
2.10 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

9.05 "Вясна". Маст. фільм.
10.55 "Валянціна Георгіеўна, Ваш выхад!" Дак. фільм.
11.30 Навіны культуры.
11.40 "Алёшкіна паляванне". Маст. фільм.
12.35 "Васіліса Мікулішна". Мультфільм.
13.00 "Асеннія партрэты". Клаўдзія Котак.
13.30 Навіны культуры.
13.45 "Успамінаючы... "Кабачок 13 крэслаў".
14.45 "Гістарычныя канцэрты". Раймонд Паулс.
15.15 "Чорны цюльпан". Мультфільм.
16.05 "Каін XVIII". Маст. фільм.
17.35 "Зоркі ў Крамлі".
18.15 "Андрэй". Дак. фільм.
19.30 "Вячэрняя казка".
19.35 "Ах, ужо гэтыя дзеткі". Мультсерыял.
19.55 "Танцавальны джаз: ад Брадвея да Елісейскіх Палёў".
21.00 Навіны культуры.
21.20 "Асабістыя ўспаміны пра вялікае жыццё".
21.25 Смеханастальгія.
21.50 "Ідэальны муж". Маст. фільм.

НТБ

7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сёння.
7.15 Камедыя "Вялікія Булі".
9.15 Камедыя "Паласаты рэйс".
11.25 Удава рускай рэвалюцыі: гісторыя Ганны Ларынай.
12.30 Камедыя "Бландзінка за вуглом".
14.10 "Цікавае кіно". Андрэй Міронаў.
15.35 Фільм "Чароўнае каханне".
18.45 Гасіце святло.
18.55 Серыял "Палюбоўнік лэдзі Чатэрлей".
20.10 Фільм "Жанчын крыўдзіць не рэкамендуецца".
22.00 "Кабачок "13 крэслаў". Праз 35 гадоў.
23.55 Фільм "Жанчына+жанчына".

СТБ

6.00 "Іншапланецяне". Мультсерыял.
6.30 "Яноты". Мультсерыял.
7.00 "Сімпсаны".
7.30 "Пароль — "Вечнасць".
8.30 Камедыя "Моцны арэшак".
10.15 "Дваццаты век: новае нараджэнне жанчыны". Дак. фільм.
11.20 Меладрама "Незабыўнае каханне".
13.30 Навіны СТБ.
13.45 Меладрама "Паўторнае вяселле".
15.45 "Пахавальная каманда".
16.00 Іншапланецяне.
16.25 "Малкольм пасярэдзіне".
16.55 "Дарма і Грэг".
17.30 "Сінема, сінема, ад цябе мы без розуму..." Кінаканцэрт да 60-годдзя А. Міронава. **18.00** "Грэсія".
19.00 "Клуб "Белы папугай".
19.30 Навіны "СТБ — 24 гадзіны".
19.45 "Віртуальны свет".
20.00 "Мэш".
20.30 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ.
20.45 "Вечарніца".
21.00 Музычны фільм "Свет "Спайс Герлз".
23.05 Фільм "Імперыя пачуццяў" (магчымы змяненні).

ПЯТНІЦА, 9 САКАВІКА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00 Маст. фільм "Вікторыя".
8.25 "Валянціна". Дак. фільм пра кіраўніка ансамбля "Харошкі" В. Гаеву.
9.00, 15.00 Навіны.
9.10 "Новыя прыгоды гномаў".
9.40 Гумарыстычны серыял "Кувалда".
10.05 "Маленькая жывёла". Дак. фільм.
10.15 "Усё нармальна, мама!".
10.40 Прэм'ер-парад.
11.10 Рамантычная меладрама "Раманс аб закаханых". 1-я і 2-я серыі.
13.35 Дак. серыял "Вядомыя жанчыны стагоддзя". Мерылін Манро.
14.05 "На грэбяні хвалі". Заключная серыя.
14.50 Фільмы братоў Люм'ер. 121—125 серыі.
15.10 Кароткаметражны фільм "Самы кароткі раман".
15.25 Дак. фільм "На фоне стагоддзя".
16.15 "КВЗ". Фестываль Еўраліга. Частка 1-я.
17.40 "Песню бярыце з сабой". Фінальны гала-канцэрт тэлефестывалю беларускай песні (паўтор ад 1 снежня 2000 г.).
19.20 Маст. фільм "Батанічны сад".
21.00 Панарама.
21.30 Спорт-кур'ер.
21.50 Дэтэктыўная меладрама "Спакуса".
23.15 Каралеўскае паляванне.
23.40 Гандбол. Балтыйская ліга. Мужчыны. "СКА" (Мінск)—"Гранітас-Кауста" (Каўнас).
0.30 Эратычная драма "Селесціна".

ГРТ

7.00, 9.00, 14.00, 17.00 Навіны.
7.15 Праграма "100 %".
7.40 Мультсеанс.
7.55 Камедыя "Альф".
8.25 Іграй, гармонік любы!
9.10 Смак.
9.30 "Смехапанарама".
10.00 Камедыя "Старая дзева".
11.40 Здароўе.
12.20 "Агні вялікага горада".
13.10 "Жаночыя гісторыі". Таццяна Трацяк.
13.45 Гісторыя аднаго шэдэўра. Рускі музей.
14.10 "Кітайскі гарадавы".
15.05 "Усё пра Мікі Мауса".
15.30 Разумніцы і разумнікі.
16.05 "Арцём". Фільм Генрыха Баравіка.
17.15 Камедыя "Жандар у спадніцы".
18.55 Поле цудаў.
20.00 Час.
20.30 Камедыя "Як украсці мільён".
22.50 Фільм "Палюбоўнік лэдзі Чатэрлей".

РАСІЯ

6.30 "Дыялогі пра рыбалку".
7.00 Мультфільмы.
7.20 Меладрама "Мы вясёлыя, шчаслівыя, таленавітыя!".
8.55 Прагноз надвор'я.
9.00 Добрай раніцы, краіна!
9.45 "Сто да аднаго".
10.35 Сам сабе рэжысёр.
11.05 "Каламбур".
11.35 "Пошта РТР".
12.00 "Камісар Рэкс".
13.00 Весткі.
13.20 Меладрама "Лэдзі Гамільтан паміж ганьбай і каханнем".
15.00 "Міжнародная панарама".
16.00 "Прэс-клуб".
17.00 Мая сям'я. "Халасцякі супраць жанатых".
18.00 Маст. фільм "Загубленыя свет. Уцёкі з рая".
19.00 Весткі ў суботу.
19.50 "Гарадок".
20.30 "Валянцін Юдашкін прадстаўляе: святочны канцэрт зорак эстрады, кіно і тэлебачання".
23.25 "Шпанская мушка". Маст. фільм.
1.15 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

9.05 "ДТА".
9.30 "Васіліса Цудоўная". Маст. фільм.
10.40 "Ляціце галубы". Канцэрт.
11.35 "Мой цырк".
12.00 "Кот у ботах". Мультфільм.
12.20 "Мой Эрмітаж".
12.45 "Бабуліны рэцэпты".
13.00 Ток-шоу "Навобмацак". Максім Суханаў.
13.30 Навіны культуры.
13.45 Тэатральны летапіс XX стагоддзя. Міхаіл Рошчын.
14.10 "Лізавета". Маст. фільм. 1-я серыя.
15.35 Тым часам.
16.00 "Таямнічасць шлюбу". Дак. фільм.
17.10 "Самы Маленькі гном". Мультфільм.
17.40 Абсерваторыя.
18.05 "Дванаццатая ноч". Маст. фільм.
19.35 "Вячэрняя казка".
19.45 "Ах, ужо гэтыя дзеткі". Мультсерыял.
20.05 Канцэрт Элтана Джона.
21.00 Навіны культуры.
21.20 "Асабістыя ўспаміны пра вялікае жыццё".
21.25 "Са сталі". Праграма А. Басілашвілі.
21.50 "Саната над возерам". Маст. фільм.

НТБ

7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сёння.
7.15 Фільм "Жанчын крыўдзіць не рэкамендуецца". **9.15** Камедыя "Мядовы месяц".
11.25 Фільм "Карнавал".
14.40 "Сведка стагоддзя".
15.30 Падарожжы натураліста. **16.00** Вялікія бацькі.
16.35 "У нашу гавань заходзілі караблі".
18.45 Фільм "Целаахоўнік".
21.25 "Жаночы погляд".
22.05 Дэтэктыў "Фатальны інстынкт".
0.00 "За мяжой магчымага".

СТБ

6.00 "Іншапланецяне". Мультсерыял.
6.30 "Яноты". Мультсерыял.
7.00 "Сімпсаны".
7.30 10.15 "Дваццаты век: новае нараджэнне жанчыны". Дак. фільм.
8.30 Меладрама "Маладыя".
10.30 "Клуб "Белы папугай".
11.05 Гістарычны фільм "Дэзірэ".
13.30 Навіны СТБ.
13.45 Трагікамедыя "Аэліта, не чапляйся да мужчын!".
15.45 "Пахавальная каманда".
16.00 Іншапланецяне.
16.25 "Малкольм пасярэдзіне". **16.55** "Дарма і Грэг".
17.30 "Грэсія".
19.30 Навіны "СТБ — 24 гадзіны".
19.45 "Віртуальны свет".
20.00 "Мэш".
20.30 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ.
20.45 "Вечарніца".
21.00 Камедыя "Секс-місія".
23.25 Фільм "Імперыя страсці" (магчымы змяненні).

СУБОТА, 10 САКАВІКА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.00, 9.00, 15.00, 19.00 Навіны.
7.10 Сутнасць. Духоўная праграма.
7.35 "На парозе XX стагоддзя". Дак. фільм цыкла "Музей Орсе". **8.30** Здароўе.
9.10 "Новыя прыгоды гномаў". **9.40** Гумарыстычны серыял "Кувалда".
10.10 "Усё нармальна, мама!".
10.35 "Адысея каманды "Кухто".
11.05 Мультыклуб.
11.35 Ток-шоу "Будні". "Шарлатаны і лекары".
12.25 Каралеўскае паляванне.
12.50 "Косная ліхаманка". Навукова-папулярны фільм цыкла "Эўрыка! Я памыляўся!!!".
13.45 "Ключы да палёў". 1-я серыя. **14.30** Сталіца.
15.10 Кінакамедыя "Тайны шлюб".
16.45 Гандбол. Балтыйская ліга. Мужчыны. "СКА" (Мінск)—"АСК" (Рыга).
17.30 Сусветныя зімовыя студэнцкія гульні "Універсіяда-2001". Перадача 1-я.
17.55 "Фантазія на мелодыі Д. Гершвіна". Выканаўцы — А. Шпянёў і Дзяржаўны канцэртны аркестр пад кіраўніцтвам М. Фінберга.
18.35 З дакладных крыніц.
19.20 Дэтэктыўны серыял "Жулі Ляско".
21.00 Панарама.
21.35 Спорт-кур'ер.
21.50 "Тайныя спружыны палітыкі". Аўтарская праграма Юрыя Азаронка.
22.15 Меладрама "Ілона прыходзіць з даждждом".
0.25 Вячэрні экспрэс.

ГРТ

6.45 Слова пастыра.
7.00, 9.00, 14.00, 17.00, 21.40 Навіны.
7.10 Армейскі магазін.
7.40 "Аладзін".
8.05 Ранішняя зорка.
9.10 "Бесталковыя нататкі".
9.30 Пакуль усе дома.
10.10 Камедыя "Дама з папугаем".
11.55 Ранішняя пошта.
12.30 Клуб падарожнікаў.
13.05 "Эх, Сямёнаўна!".
13.45 Скарбы Крамля.
14.10 "Кітайскі гарадавы".
15.05 "Усё пра Мікі Маўса".
15.35 "Хроніка стратэгічнага бамбардзіроўшчыка". Спецрэпартаж.
16.05 Жывая прырода. "Драпежнікі: Паляўнічыя міжволі".
17.25 КВЗ-2001.
19.40 Прыгодніцкі фільм "Хуткі і мёртвы".
22.05 Меладрама "Бульварны раман".

РАСІЯ

6.30 "Тэлепузікі".
6.55 Музычны фільм "Жанчына, якая спявае".
8.10 "Залатыя ключы".
8.30 "Том і Джэры".
8.40 "ТБ Бінга шоу".
9.40 Добрай раніцы, краіна!
10.30 "Аншлаг" і К.
11.35 "Гарадок. З ранняга".
12.10 Парламенцкая гадзіна.
13.00 Весткі.
13.20 Дыялогі пра жывёлу.
14.20 "Вакол свету".
15.25 "Два раялі".
16.20 Сам сабе рэжысёр.
17.00 "Люстэрка".
18.20 Баявік "Чэк".
20.20 Фільм "Бабіна лета" з цыкла "Марасейка, 12".
22.00 Фільм "Усё пра маю маці".
0.00 Дак. фільм "Эверэст".

КУЛЬТУРА

9.05 "Бусляня".
9.30 Мультфільмы.
10.05 "Містэр Ікс". Маст. фільм.
11.35 "Сенсацыя! Сенсацыя? Сенсацыя...".
12.00 Вандраванні музыканта.
12.20 Архітэктурная галерэя.
12.35 Залаты п'едэстал. Алена Замалодчыкава.
13.00 Палацавыя тайны. "Жорсткія жарты прыроды".
13.30 Навіны культуры.
13.45 Тэатральны летапіс XX стагоддзя. Міхаіл Рошчын. Раздзел 4-ы.
14.10 "Лізавета". Маст. фільм. 2-я серыя.
15.40 Рамантыка раманса.
16.10 Профілі. Како Шанель.
16.35 Тэлетэатр. Класіка. Рыгор Залкінд на ТБ.
17.30 Сферы.
18.10 "Білет у Вялікі...".
18.35 "Вячэрняя казка".
18.45 "Ох, ужо гэтыя дзеткі". Мультсерыял.
19.15 "Басбі Берклі. Прабіваючы дах".
20.15 Дом акцёра. "Кацярына Фурцава. Міністр культуры Усяе Русі".
21.00 Навіны культуры.
21.20 "Асабістыя ўспаміны пра вялікае жыццё".
21.25 "Блеф-клуб".
22.05 "Пра каханне". Маст. фільм.

НТБ

7.00, 9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сёння.
7.15 Фільм "Актрыса".
9.20 Крымінал.
9.50 "Жаночы погляд".
10.25 "Палундра".
11.25 "Дэпрэсія".
11.50 Фільм "Картуш".
14.00 "Трэці тайм".
15.30 Без рэцэпта.
16.05 "Я і мой сабака".
16.45 "Новыя прыгоды Нікіты".
18.45 "О, шчаслівчык!".
19.35 Камедыя "Тонкая штучка".
21.30 Баявік "Паліцэйскі з Беверлі Хілз".
23.35 "За мяжой магчымага".

СТБ

7.00 Музканал.
7.30 "Іншапланецяне". Мультсерыял.
8.00 "Сімпсаны".
8.30 Камедыя "Дамы запрашаюць кавалераў".
10.10 Камедыя "Так трымаць!"
12.30 Навіны "СТБ — 24 гадзіны". **12.45** "Невядомы Галівуд". Дак. фільм.
13.50 Меладрама "Самая абаяльная і прывабливая".
15.40 "Пахавальная каманда".
16.00 "Іншапланецяне". Мультсерыял.
16.30 "Еўропа сёння".
16.45 "Няшчасны выпадак".
17.15 Камедыя "Кара нябесная". **19.30** Навіны "СТБ — 24 гадзіны".
19.45 "Гадзіна пік".
20.00 "Сімпсаны".
20.30 Камедыя "Тайны шлюб".
22.30 Музыка на СТБ.
22.45 Фільм "Табу" (магчымы змяненні).
0.50 Начны музканал.

НЯДЗЕЛЯ, 11 САКАВІКА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.05 Дак. фільм "Сонейка ў вачах".
7.20 "Жулі Ляско".
9.00, 15.00 Навіны.
9.10 "Новыя прыгоды гномаў". **9.35** Гумарыстычны серыял "Кувалда".
10.05 "Усё нармальна, мама!"
10.30 Прэм'ер-парад.
11.00 "Вялікі сняданак".
11.25 Арсенал.
11.50 Лепшая музыка з фільмаў.
13.25 "Вялікія жанчыны стагоддзя". Сафі Ларэн.
13.50 Серыял "Ключы да палёў". 2-я серыя.
14.40 25-ы кадр.
15.10 "Сустрэча ў Траецкім" з Аляксандрам Дамарацкім.
15.35 Крымінальнае дасье.
16.05 Сусветныя зімовыя студэнцкія гульні "Універсіяда-2001" (Польшча). Перадача 2-я.
16.40 Музычны фільм "Беражыце жанчын". 1-я і 2-я серыі.
18.50 Планета "АРТ".
19.20 Тэленавігатар.
19.40 Тэлебарометр.
20.00 Панарама.
20.35 Спорт-кур'ер.
20.55 Маст. фільм "Прыгажуня і страшыдла".
22.30 Зоркі Берлінскага кінафестывалю ў праграме "Новая калекцыя". Перадача 1-я.
22.50 Гандбол. Міжнародны турнір. Юніёркі. Беларусь—Украіна.

ГРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.40 Навіны.
8.15 "Паветраныя замкі".
9.15 Поле цудаў.
10.15 "Усе падарожжы каманды Кусто".
10.45 Гісторыя аднаго шэдэўра. А. Рублёў. Абразы "Звянігарадскі чын".
14.20 Прыгодніцкі фільм "Сыны Вялікай Мядзведзіцы".
15.45 "Ералаш".
15.55 "Паветраныя замкі".
17.30 Камедыя "Акно ў Парыж".
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.55 Дэтэктыў "Памры са мной".
22.55 "На футболе".
23.35 Містычны трылер "Палтэргейст-3".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
8.15 Рускае лато.
8.55 Мая сям'я.
10.30 "Санта-Барбара".
16.30 "Том і Джэры".
16.40 "Цені знікаюць апоўдні".
18.00 "Абпалены бераг".
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Вострасюжэтны фільм "Няма дзе схавацца".
21.50 Сямён Альтаў. "Пра ўсё!".
22.30 Мясцовы час.
22.40 Падрабязнасці.
22.50 "Дзяжурная часць".
23.00 Трылер "Шалёная баба".
0.40 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

7.05 Навіны культуры.
7.20 Пасля навін...
7.40 "Кашчэй Бессмяротны". Маст. фільм.
9.00 "Мільгаці, мільгаці..."
9.50 А. С. Пушкін. "Анджэла".
10.30 Л. Бернстайн. "Факсіміле".
10.50 Дак. фільмы.
11.30 Навіны культуры.
11.40 "Месяцавы камень". Серыял.
12.35 "Нацызм. Папярэджанне гісторыі". Дак. серыял.
13.30 Навіны культуры.
13.45 Мультфільмы.
14.20 "Разам з Фафалем".
14.30 Графаман.
15.00 Навіны.
15.10 "Маленькі бадзяга".
15.45 С. Мрожак. "Браты". Спектакль.
17.30 Навіны культуры.
17.40 Сярэбраны век.
17.45 "Шастаковіч смяецца". Дак. фільм.
18.05 "Магія кіно".
18.20 "Новая тэатральная гасцiная".
19.10 "Вячэрняя казка".
19.30 Навіны культуры.
19.50 "Вернасць". Дак. фільм.
21.10 Пасля навін...
21.30 "Успаміны двух маладажонаў". Маст. фільм.
23.00 Навіны культуры.

НТБ

5.00, 5.30, 5.45, 6.00, 6.30, 6.45, 7.00, 7.30 Сёння раніцай.
5.15, 7.15 Спорт, надвор'е.
5.20, 6.20 Крымінал.
5.35, 7.40 Карданны вал.
5.50, 7.20 У запас.
6.35 Мультфільм.
6.50 Тушыце святло.
7.50 Гадзіна быка.
7.55 "Новыя прыгоды Нікіты". **9.00,** 11.00, 13.00, 15.00 Сёння.
9.20 "Каханне і тайны Сансет Біч". **11.30** "У нашу гавань заходзілі караблі".
13.30 "Сведка стагоддзя".
14.00 Стары тэлевізар.
15.35 Футбольны клуб.
16.45 "Новыя прыгоды Нікіты".
18.00 Вынікі.
19.45 Лялькі.
20.00 "Вуліцы разбітых ліхтароў". "Чаруючыя сны".
21.20 Баявік "Вока за вока".
23.30 "Футбольны клуб".
0.10 "За мяжой магчымага".

СТБ

7.00 Музканал.
7.30 "Іншапланецяне". Мультсерыял.
8.00 "Сімпсоны".
8.30 "1/52". Спартыўны агляд. 8.50 "Гадзіна пік".
9.10 Камедыя "Кара нябесная".
11.30 "Анатомія катастрофы: без папярэджання". Дак. фільм. Частка 7-я.
12.30 Навіны "СТБ — 24 гадзіны".
12.45 "Ваенная тайна".
13.15 Дэтэктыў "Тайна "Чорных драздоў".
15.00 "Кірава-17";
15.20 "Пахавальная каманда".
15.40 "Іншапланецяне".
12.45 "Невядомы Галівуд". Дак. фільм.
13.50 Меладрама "Самая абаяльная і прывабливая".
16.15 "Як жыць?"
16.45 "Клуб "Белы папугай".
17.15 Баявік "Сабакі вайны".
19.30 Навіны "СТБ — 168 гадзін".
20.00 "Сімпсоны".
20.30 Прыгодніцкі фільм "Прывід і Цемра".
23.05 Драматычная гісторыя "Кахаюць толькі аднойчы".
1.15 Начны музканал.

Галоўны рэдактар Алег КУЛІЦКІ

ЗАСНАВАЛЬНІК — МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Рэгістрацыйны нумар 370.
ДЗЯРЖАЎНАЕ ПРАДПРЫЕМСТВА "ДОМ ПРЭСЫ". 22 00 13, МІНСК, вул. Б.ХМЯЛЬНІЦКАГА, 10-а

НАШ АДРАС:
220034, МІНСК, ВУЛІЦА ЗАХАРАВА, 42.

Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 36-91-42; першага намесніка галоўнага рэдактара — 36-53-22; намесніка галоўнага рэдактара-адказнага сакратара — 36-40-63; аддзелаў: школ - 36-43-62, праблем выхавання - 36-43-71, 36-90-63; інфармацыі - 36-41-55; ВНУ і тэхнікумаў - 36-44-25; прафтэхадукацыі, пісьмаў і сацыяльных праблем - 36-44-25; культуры - 36-41-55.

Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт), асноўнае месца работы, зваротны адрас, нясуць адказнасць за дакладнасць фактаў і іншай інфармацыі.

Пісьмы, рукапісы, фотаздымкі і малюнкі не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.

Аб'явы могуць друкавацца не толькі на дзяржаўнай, але і на замежных мовах.

Меркаванне аўтараў публікацый не абавязкова адлюстроўвае пункт гледжання рэдакцыі.

Адказны дзяжурны Тамара КАРОТКАЯ.

Рэспубліканскае унітарнае прадпрыемства друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220041, Мінск, праспект Ф.Скарыны, 79.
Аб'ём — два друкаваныя аркушы. Спосаб друку — афсетны. Фармат А2. Індэкс 63867.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Замова №1293
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Падпісана да друку 2.3.2001 г. у 18.10
Наклад 30.000 паасобнікаў.